

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**«ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ
ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ»**

Здобувача 2 року навчання ОР «Магістр»
денної форми спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування» освітньо-
наукової програми «Публічне управління та
адміністрування: інтеграція в ЄС»
Солодчука Максима Вадимовича

Науковий керівник:
доцент кафедри публічної політики,
к.ю.н. доц. Майснер Андрій Васильович

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі
немає запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Здобувач _____ Максим СОЛОДЧУК
(підпис)

Робота допущена до захисту в екзменаційній комісії рішенням кафедри
євроінтеграційної політики від «24» квітня 2026 р., протокол № 18.

В.о. завідувача кафедри євроінтеграційної політики, кандидат економічних наук,
доцент

Гура Вікторія Леонідівна _____
(підпис)

КИЇВ – 2026

АНОТАЦІЯ

Солодчук М. В. Публічна політика протидії економічним злочинам в контексті європейської інтеграції України. – Кваліфікаційна магістерська робота. – Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, 2026.

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено комплексне теоретико-прикладне дослідження державної публічної політики протидії економічним злочинам в контексті європейської інтеграції України та розроблено науково обґрунтовані шляхи удосконалення інституційних механізмів її реалізації на прикладі Бюро економічної безпеки України.

Обґрунтовано управлінську (публічно-політичну) парадигму як найбільш адекватну методологічну рамку дослідження економічної злочинності. Сформульовано авторське визначення економічної злочинності у системі публічного управління та авторське визначення економічного моніторингу в умовах цифрової трансформації як концептуальні внески у понятійний апарат науки публічного управління. Досліджено еволюцію державної політики та обґрунтовано принцип обумовленості (conditionality) як визначальний структурний драйвер реформ.

Оцінено стан інституційної спроможності БЕБ за чотиривимірною моделлю (правовий, кадровий, аналітичний, міжвідомчий виміри). Здійснено гар-аналіз повноважень БЕБ відповідно до вимог європейського законодавства. Розроблено дорожню карту цифрової адаптації до стандартів MiCA та FATF, типологію ризиків відмивання через криптосегмент та комплексну модель реформування БЕБ у п'яти вимірах інституційної спроможності.

Ключові слова: публічна політика, економічна злочинність, Бюро економічної безпеки України, європейська інтеграція, conditionality, Intelligence-led Policing, MiCA, віртуальні активи, FATF, OLAF, EPPO, цифрова трансформація, економічний моніторинг.

ABSTRACT

Solodchuk M. V. Public Policy of Combating Economic Crimes in the Context of European Integration of Ukraine. – Master's Qualification Thesis. – Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2026.

The master's qualification thesis provides a comprehensive theoretical and applied study of the state public policy of combating economic crimes in the context of European integration of Ukraine and develops scientifically substantiated ways to improve the institutional mechanisms of its implementation using the example of the Bureau of Economic Security of Ukraine (BES).

The managerial (public-political) paradigm has been substantiated as the most adequate methodological framework for studying economic crime. The author's definitions of economic crime in the system of public administration and economic monitoring in the context of digital transformation have been formulated as conceptual contributions to the conceptual apparatus of public administration science. The evolution of state policy has been studied and the principle of conditionality has been substantiated as a determining structural driver of reforms.

The state of the BES's institutional capacity has been assessed using a four-dimensional model (legal, personnel, analytical, and inter-agency dimensions). A gap analysis of BES powers in accordance with European legislation requirements has been conducted. A digital adaptation roadmap to MiCA and FATF standards, a typology of money laundering risks through the crypto segment, and a comprehensive model for reforming BES in five dimensions of institutional capacity have been developed.

Keywords: public policy, economic crime, Bureau of Economic Security of Ukraine, European integration, conditionality, Intelligence-led Policing, MiCA, virtual assets, FATF, OLAF, EPPO, digital transformation, economic monitoring.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

ABSTRACT

Перелік умовних позначень

ВСТУП..... 6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ 9

1.1. Категоріально-понятійна інтерпретація та сутнісні детермінанти
економічної злочинності в системі публічного управління..... 9

1.2. Еволюція державної політики у сфері економічної безпеки України під
впливом євроінтеграційних процесів 16

1.3. Принцип обумовленості (conditionality) та європейські стандарти
протидії фінансовим правопорушенням 20

Висновки до розділу 1 25

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ В УКРАЇНІ (НА
ПРИКЛАДІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ) 27

2.1. Роль політики протидії економічним злочинам у міжнародних
фінансових відносинах України 27

2.2. Підвищення інституційної спроможності органів економічної безпеки як
маркер євроінтеграційних реформ 35

Висновки до розділу 2..... 45

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ
ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ В УКРАЇНІ: НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ
ДОСВІДУ ЄС 47

3.1. Ідентифікація антикорупційних вимог ЄС до країн-кандидатів та
механізми адаптації вітчизняної політики до європейської системи захисту
економіки 47

3.2. Сучасні механізми взаємодії національних органів економічної безпеки з
інституціями Європейського Союзу 56

Висновки до розділу 3..... 63

ВИСНОВКИ 66

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 72

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

AML/CFT – Anti-Money Laundering / Combating the Financing of Terrorism (проти дія відмивання коштів / боротьба з фінансуванням тероризму)

AMLA – Anti-Money Laundering Authority (Орган з протидії відмиванню грошей ЄС)

AMLD6 – Sixth Anti-Money Laundering Directive (Шоста директива ЄС з ПВК)

AMLR – Anti-Money Laundering Regulation (Регламент ЄС з ПВК)

БЕБ – Бюро економічної безпеки України

ВА – віртуальні активи

ВАКС – Вищий антикорупційний суд

ВРУ – Верховна Рада України

ДАСУ – Державна аудиторська служба України

ДПС – Державна податкова служба України

ЄІС – Єдина інформаційна система БЕБ

ЄС – Європейський Союз

ЕМРАСТ – European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats

ЕРРО – European Public Prosecutor's Office (Європейська прокуратура)

FATF – Financial Action Task Force (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей)

ILP – Intelligence-led Policing (аналітично-орієнтована поліцейська діяльність)

JITs – Joint Investigation Teams (спільні слідчі групи)

КК – Кримінальний кодекс України

КМУ – Кабінет Міністрів України

КПК – Кримінальний процесуальний кодекс України

MiCA – Markets in Crypto-Assets Regulation (Регламент ЄС про ринки криптоактивів)

МВФ – Міжнародний валютний фонд

MONEYVAL – Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (Комітет експертів Ради Європи)

НАБУ – Національне антикорупційне бюро України

НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції

НБУ – Національний банк України

НІСД – Національний інститут стратегічних досліджень

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку

ОГП – Офіс Генерального прокурора України

OLAF – European Anti-Fraud Office (Європейське бюро з питань боротьби з шахрайством)

ПВК/ФТ – протидія відмиванню коштів / фінансуванню тероризму

ПДВ – податок на додану вартість

PIF Directive – Directive on the fight against fraud to the Union's financial interests (Директива про захист фінансових інтересів ЄС)

ПНВА – постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів

EFF – Extended Fund Facility (Програма розширеного фінансування МВФ)

TFR – Transfer of Funds Regulation (Регламент ЄС про перекази коштів)

TIWB-CI – Tax Inspectors Without Borders – Criminal Investigations

CASPs – Crypto-Asset Service Providers (постачальники послуг у сфері криптоактивів)

CPI – Corruption Perceptions Index (Індекс сприйняття корупції)

ВСТУП

Актуальність обраної теми. Набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу та відкриття переговорного процесу докорінно змінили вимоги до вітчизняної системи публічного управління. На сьогодні публічна політика протидії економічній злочинності вийшла за межі виключно внутрішньодержавного значення, ставши фундаментом для макрофінансової виживаності держави. Відповідно до інструменту ЄС Ukraine Facility (загальним обсягом до 50 млрд євро) та Меморандуму з МВФ за програмою розширеного фінансування EFF (8,1 млрд дол. США), надання критично необхідної фінансової допомоги суворо обумовлене ефективним захистом публічних фінансів та боротьбою з тіньовою економікою.

Особливого значення у цьому процесі набуває інституційне перезавантаження правоохоронних органів економічного блоку, насамперед Бюро економічної безпеки України. Наявні законодавчі прогалини створюють загрози політичного впливу та знижують здатність держави ефективно реагувати на складні економічні «схеми». Саме тому дослідження публічної політики протидії економічним злочинам крізь призму реформування БЕБ (зокрема, впровадження спеціального статусу та аналітичної моделі) є надзвичайно актуальним і своєчасним завданням для науки публічного управління.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні трансформації публічної політики протидії економічним злочинам під впливом новітніх євроінтеграційних інструментів (таких як Ukraine Facility) та кращого європейського досвіду на кшталт MiCA. На рівні магістерського дослідження буде здійснено ґрунтовний аналіз впливу альтернативного законопроекту № 14207-1 на забезпечення інституційної незалежності БЕБ як головного суб'єкта цієї політики. Набуде подальшого розвитку концептуальна модель переходу правоохоронних органів від каральної до превентивної аналітики (Intelligence-led Policing) із використанням автоматизованих систем ідентифікації ризиків (зокрема ЄІС та IBM SPSS Modeller). Також буде додатково обґрунтовано підходи до посилення кадрового потенціалу органів економічної безпеки

шляхом залучення міжнародних експертів і застосування кращих профільних практик управління людським капіталом.

Метою магістерської роботи є комплексне теоретико-прикладне дослідження державної публічної політики протидії економічним злочинам в контексті європейської інтеграції України та розроблення науково обґрунтованих шляхів удосконалення інституційних механізмів її реалізації (на прикладі Бюро економічної безпеки України).

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання дослідження:

- розкрити категоріально-понятійну сутність та детермінанти економічної злочинності в системі публічного управління;
- дослідити еволюцію державної політики та принцип обумовленості (conditionality) в євроінтеграційній архітектурі;
- проаналізувати нормативно-правовий механізм виконання міжнародних зобов'язань України (План України, структурні маяки МВФ);
- оцінити стан інституційного забезпечення Бюро економічної безпеки України як головного суб'єкта публічної політики у цій сфері;
- виявити проблеми функціонування БЕБ та проаналізувати вплив законопроекту № 14207-1 на усунення законодавчих прогалин;
- обґрунтувати концептуальну модель трансформації Бюро економічної безпеки України (через впровадження превентивної аналітики, кадрову ротацію та цифровізацію на прикладі Єдиної Інформаційної Системи);
- розробити та проаналізувати напрями адаптації європейського досвіду та механізми оптимізації взаємодії національних органів із профільними інституціями ЄС (OLAF, EPPO).

Об'єкт дослідження – суспільно-владні відносини, що виникають у процесі формування та реалізації публічної політики протидії економічним злочинам в умовах європейської інтеграції.

Предмет дослідження – державні організаційно-правові механізми, інституційне забезпечення та шляхи вдосконалення політики протидії

економічним правопорушенням (на прикладі функціонування та реформування Бюро економічної безпеки України).

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становить комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Логіко-семантичний метод використано для поглиблення понятійного апарату (уточнення понять «економічний злочин», «публічна політика»); історико-правовий – для вивчення еволюції політики у сфері економічної безпеки; метод системного аналізу – для дослідження правоохоронної інфраструктури як цілісної системи. Формально-юридичний та порівняльно-правовий методи застосовано під час аналізу законопроекту № 14207-1 та європейських стандартів. Методи моделювання та прогнозування використані для розробки пропозицій щодо впровадження аналітичної моделі управління ризиками.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та переліку умовних позначень. Основний текст роботи викладено на 57 сторінках. Список використаних джерел містить 75 позицій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ

1.1. Категоріально-понятійна інтерпретація та сутнісні детермінанти економічної злочинності в системі публічного управління

Публічна політика як методологічна рамка дослідження економічної злочинності

Звернення до проблематики економічної злочинності у межах кваліфікаційного дослідження з публічного управління та адміністрування потребує передусім методологічного самовизначення. Традиційно економічна злочинність розглядалася переважно у площині кримінально-правової науки як сукупність складів злочинів, спрямованих проти економічних відносин [11]. Утім, коли ефективність реагування держави на економічну злочинність безпосередньо детермінує її макрофінансову стійкість та здатність виконувати зовнішні зобов'язання, суто галузеві кримінально-правові підходи виявляються недостатніми для охоплення всієї складності явища.

Публічна політика як категорія аналізу передбачає дослідження системної взаємодії державно-владних інституцій, механізмів ухвалення управлінських рішень та зовнішнього (міжнародно-інтеграційного) контексту, що задає рамкові обмеження для формування національного порядку денного [29]. Саме управлінська оптика дозволяє поєднати в єдиному аналітичному полі правову природу економічного злочину, економічні наслідки його вчинення для публічних фінансів та інституційну спроможність держави реагувати на відповідні виклики. Як слушно зауважує В.Л. Гура, дослідження проблематики публічної політики в умовах діджиталізації економіки вимагає комплексного міждисциплінарного підходу, що інтегрує правовий, економічний та управлінський виміри [4].

Додатковим аргументом на користь саме управлінської методології є та обставина, що сучасна публічна політика України у сфері протидії економічній злочинності формується під прямим визначальним впливом зовнішніх чинників

– структурних бенчмарків МВФ за Програмою розширеного фінансування, індикаторів Плану України у рамках Регламенту (ЄС) 2024/792 про створення Механізму для України (Ukraine Facility), а також зобов'язань Дорожньої карти з питань верховенства права (Розпорядження КМУ від 14.05.2025 № 475-р) [6]. Відповідний феномен отримав назву принципу обумовленості (conditionality); його докладне розкриття буде здійснене у підрозділі 1.3 дослідження.

Множинність наукових підходів до дефініції економічної злочинності: критичний аналіз

Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури дозволяє виокремити три домінантні парадигми інтерпретації поняття «економічна злочинність»: кримінально-правову, економічну (детінізаційну) та управлінську (публічно-політичну).

Кримінально-правовий підхід операціоналізує економічну злочинність через перелік складів злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України. Нормативним орієнтиром слугує стаття 216 КПК України, що визначає підслідність Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ), а також стаття 8 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 № 1150-IX [20]. Переваги підходу – чіткість та правова визначеність; обмеженість – редукція до формально криміналізованих діянь, що виключає з поля зору латентні форми та ширший соціально-економічний контекст.

Економічний (детінізаційний) підхід розглядає економічну злочинність як структурний елемент тіньової економіки. Відповідна парадигма представлена у працях З.С. Варналія, який обґрунтовує тезу про системний характер фінансово-економічних загроз державі [3]. У дослідженні В. Коваленка, М. Слатвінської, З. Варналія та ін. тіньова економіка кваліфікується як феномен, що формує системні деформації ринкових механізмів [56]. Близькою є позиція І.І. Мазура, де детінізація постає як необхідна умова ефективного функціонування держави у трансформаційних суспільствах [11]. Емпіричне підтвердження міститься в аналітичній доповіді НІСД «Економічна безпека України в умовах довготривалої

війни» (2024) [1]. Сильна сторона – системність; обмеження – недостатня правова операціоналізація.

Управлінський (публічно-політичний) підхід формується на перетині двох попередніх парадигм і становить, на переконання автора, найбільш адекватну аналітичну рамку. Економічна злочинність кваліфікується як системна дисфункція публічного управління, що виникає в умовах неефективної взаємодії державних інституцій, недостатньої прозорості та надмірної дискреції. Протидія економічним злочинам постає не як ізольована правоохоронна функція, а як комплексна публічна політика, що охоплює нормативне регулювання, інституційну архітектуру, аналітичну інфраструктуру, кадрове забезпечення та механізми імплементації міжнародних стандартів.

Порівняльна характеристика зазначених підходів систематизована у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика наукових підходів до визначення економічної злочинності

Критерій порівняння	Кримінально-правовий підхід	Економічний (детінізаційний) підхід	Управлінський (публічно-політичний) підхід
Об'єкт аналізу	Склади злочинів за КК України	Тіньова економіка, фіскальні втрати	Системні дисфункції публічного управління
Ключові представники	Кримінально-правова школа; КК та КПК України	З.С. Варналій, І.І. Мазур, В. Коваленко; НІСД	В.Л. Гура, М.С. Орлів; школа публічного управління
Фокус дослідження	Ознаки складу злочину; кваліфікація діяння	Масштаби тінізації; макроекономічні наслідки	Інституційна спроможність; якість врядування
Методологічний інструментарій	Формально-юридичний, догматичний методи	Статистичний, економетричний, структурний аналіз	Системний, порівняльно-правовий, інституційний аналіз

Критерій порівняння	Кримінально-правовий підхід	Економічний (детінізаційний) підхід	Управлінський (публічно-політичний) підхід
Обмеження	Редукція до формально криміналізованих діянь	Недостатня правова операціоналізація	Складність емпіричної верифікації
Значення для публічної політики	Правова основа правоохоронної діяльності	Обґрунтування економічних пріоритетів	Комплексна рамка міжвідомчої та міжнародної взаємодії

Джерело: складено автором на основі [20; 3; 56; 11; 1; 29].

Жоден з підходів, узятий ізольовано, не забезпечує необхідної повноти охоплення феномену економічної злочинності в умовах євроінтеграції. Саме управлінська парадигма набуває ролі інтегративної методологічної рамки, у межах якої синтезуються здобутки кримінально-правового та економічного підходів.

Сутнісні детермінанти економічної злочинності: структурно-функціональний аналіз

Методологічним підґрунтям аналізу детермінант слугує формула Р. Клітгаарда: корупція виникає у точці перетину монополії на ухвалення рішень, дискреційних повноважень та відсутності прозорості й підзвітності [55]. Фінансово-економічний вимір є іманентним для природи корупції: протидія економічним злочинам безпосередньо впливає на рівень корупції в державі. Як переконливо обґрунтовано у навчальному посібнику «Антикорупційна політика ЄС» (Т. Мельник та ін., 2023), корупція та тіньова економіка утворюють єдину систему, де корупційні практики генерують тіньові потоки, а тіньова економіка формує фінансову базу для корупційних взаємодій [12].

Структурно-функціональний аналіз дозволяє виокремити ключові форми економічної злочинності у євроінтеграційному контексті: *по-перше*, шахрайство з публічними фінансами, включно з посяганнями на кошти ЄС (еталоном є Директива (ЄС) 2017/1371 – PIF Directive [40]); *по-друге*, податкові злочини – від

схем «скрутки» ПДВ до транскордонного трансфертного ціноутворення (орієнтир – OECD «Десять глобальних принципів» [60]); *по-третє*, відмивання доходів злочинного походження (національна основа – Закон № 361-IX [24]; європейський стандарт – Регламент (ЄС) 2024/1624 (AMLR) та Директива (ЄС) 2024/1640 (AMLD6) [70; 41]); *по-четверте*, контрабанда та митні правопорушення, що в умовах війни набули особливої гостроти.

Системним висновком постає положення: всі зазначені форми мають структурний характер, породжуючись дисфункціями інституційної системи. Із цього випливає наскрізна теза дослідження: *реактивно-каральний інструментарій є недостатнім для протидії структурно детермінованим явищам*. Системні дисфункції вимагають превентивно-аналітичного підходу – дистанційної ідентифікації ризиків на основі аналізу даних та руйнування цілісних фінансових схем. Теоретичні засади цього переходу (модель Intelligence-led Policing) буде розглянуто у підрозділі 2.2.

Економічний моніторинг як інструмент публічної політики: від традиційних механізмів до цифрової трансформації

Під економічним моніторингом у цьому дослідженні розуміється систематична аналітико-контрольна функція держави, що передбачає безперервний збір, обробку та оцінку даних про економічні процеси з метою раннього виявлення ризиків та ознак правопорушень. Важливо розмежовувати економічний моніторинг як ширшу управлінську категорію та фінансовий моніторинг у вузькому значенні – спеціалізовану підфункцію, що реалізується Державною службою фінансового моніторингу відповідно до Постанови КМУ від 29.07.2015 № 537 [19]. У тексті дослідження цей термін використовується як інтегративна функція, що охоплює діяльність БЕБ, Держфінмоніторингу, ДПС, Держмитслужби, ДАСУ та Рахункової палати.

Традиційна парадигма моніторингу базувалася на безпосередній (контактній) взаємодії посадовців з суб'єктами господарювання – перевірках, обшуках, виїмці документів. Таке «реагування постфактум» об'єктивно генерує

корупційні ризики, концентруючи у точці контакту всі чинники формули Клітгаарда. Альтернативою є превентивно-аналітичний моніторинг, де держава акумулює структуровані дані з реєстрів і передає їх аналітичним платформам для автоматичного виявлення аномалій. Концептуальне обґрунтування такого підходу представлено у працях Р. Філіана та С. Кірбі (2025) [64] та Р. Хальфі і В. Хардіна (2024) [54] у межах парадигми Intelligence-led Policing.

Якісно новий вимір цифрової трансформації моніторингу формує поява **віртуальних активів** як об'єкта державного контролю. За даними FATF (2025), обсяг незаконних on-chain операцій у 2024 р. оцінюється у 51 млрд дол. США; близько трьох чвертей юрисдикцій виконують стандарти щодо віртуальних активів лише частково [49; 48]. На рівні ЄС відповідь сформована Регламентом (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA), Регламентом (ЄС) 2023/1113 (Transfer of Funds Regulation) та створенням Органу AMLA (Регламент (ЄС) 2024/1620) [67; 66; 69]. В Україні Закон «Про віртуальні активи» № 2074-IX (2022) прийнято, але не набрав чинності, формуючи нормативний розрив, що створює сприятливі умови для легалізації злочинних доходів через криптосегмент. Детальний аналіз ризиків та шляхів адаптації до MiCA і FATF-стандартів буде здійснено у підрозділі 3.1.

Формулювання робочого визначення

Синтезуючи три підходи, автором сформульовано *робоче визначення*: **економічна злочинність у системі публічного управління** — це комплекс умисних суспільно небезпечних діянь у фінансово-економічній сфері, правова кваліфікація яких закріплена у кримінальному законодавстві, які завдають шкоди публічним інтересам та економічній безпеці держави, деформують конкурентне середовище, породжуються структурними дисфункціями публічного управління (надмірною дискреційністю, дефіцитом прозорості та підзвітності) та підривають інституційну спроможність держави виконувати зобов'язання перед внутрішніми й міжнародними стейкхолдерами, протидія яким вимагає переходу від реактивно-карального до превентивно-аналітичного

інструментарію, адаптованого до викликів цифрової трансформації економіки. Зазначене визначення має робочий характер; остаточне авторське формулювання буде сформульовано у висновках до Розділу 1 після аналізу еволюції політики (п. 1.2) та європейських стандартів (п. 1.3).

Паралельно запропоновано робоче визначення суміжного поняття: **економічний моніторинг в умовах цифрової трансформації** – інтегрована аналітико-контрольна функція держави, що реалізується уповноваженими органами (БЕБ, Держфінмоніторинг, ДПС, Держмитслужба, ДАСУ, Рахункова палата) на основі автоматизованої обробки масивів даних з державних реєстрів та інформаційних систем, зокрема операцій з віртуальними активами, з метою раннього виявлення ризиків у режимі дистанційного аналізу без прямого контактного втручання у діяльність суб'єктів господарювання. Уточнення цього визначення буде здійснене у підрозділі 3.1 через призму FATF-методології та Регламенту MiCA.

Проведений аналіз дозволяє зафіксувати чотири проміжні висновки: *перший* – адекватною методологією є управлінська парадигма, що інтегрує здобутки кримінально-правового та економічного підходів; *другий* – детермінанти економічної злочинності мають структурний характер, що зумовлює необхідність переходу до превентивно-аналітичної моделі; *третій* – віртуальні активи формують якісно новий об'єкт державного контролю; *четвертий* – сучасна українська публічна політика детермінована принципом обумовленості (conditionality), детальне розкриття якого становитиме предмет підрозділу 1.3. Ідентифіковані наскрізні лінії – перехід від каральності до превенції, цифрова трансформація моніторингу та conditionality – забезпечують методологічну цілісність подальшого дослідження.

1.2. Еволюція державної політики у сфері економічної безпеки України під впливом євроінтеграційних процесів

Пострадянська модель протидії економічним злочинам: інституційна спадщина (1990-ті – 2014)

Формування вітчизняної системи протидії економічним злочинам відбувалося в умовах прямого інституційного наслідування пострадянської правоохоронної моделі, базовою характеристикою якої була концентрація слідчих, оперативно-розшукових та контрольних повноважень у структурних підрозділах фіскальних органів. Податкова міліція, створена у складі Державної податкової адміністрації на підставі Закону України «Про державну податкову службу в Україні» від 4 грудня 1990 року, протягом понад двох десятиліть залишалася основним суб'єктом протидії податковим та суміжним економічним злочинам. Функціональна модель цього органу ґрунтувалася на методологічних засадах, притаманних радянській системі правоохоронного контролю: пріоритеті фізичних перевірок і документальних ревізій, безпосередньому контакті посадовців з підконтрольними суб'єктами та реактивному характері реагування. Як було обґрунтовано у підрозділі 1.1, така модель об'єктивно генерувала структурні корупційні ризики, концентруючи у точці контакту всі чинники формули Клітгаарда.

Реформа 2012–2013 років, що призвела до створення Міністерства доходів і зборів шляхом злиття податкової та митної служб, не змінила сутнісних характеристик моделі, а лише перерозподілила інституційні повноваження у межах тієї самої карально-контактної парадигми. Подальша реорганізація у Державну фіскальну службу (2014) також мала переважно організаційно-структурний, а не методологічний характер. З.С. Варналій слушно наголошує, що протягом зазначеного періоду тіньова економіка в Україні залишалася на рівні 30–40% ВВП, що свідчить про системну неефективність обраного підходу [2]. Отже, дореформенний період характеризувався домінуванням каральної парадигми, інституційною залежністю правоохоронних підрозділів від

політичного керівництва фіскальних органів та відсутністю повноцінної аналітичної функції.

Угода про асоціацію та формування нової інституційної архітектури (2014–2021)

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році стало переломним моментом, що запровадив якісно новий зовнішній чинник формування національної публічної політики – зобов'язання щодо наближення до європейських стандартів у сфері верховенства права, боротьби з корупцією та захисту фінансових інтересів [33]. Розділи V та VI Угоди безпосередньо стосуються співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки, а також боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, встановлюючи зобов'язання імплементації відповідних директив і регламентів ЄС.

Саме під впливом цих зобов'язань протягом 2014–2019 років було створено принципово нову антикорупційну інфраструктуру: Національне антикорупційне бюро України (НАБУ, 2014), Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК, 2015), Вищий антикорупційний суд (ВАКС, 2018). Водночас у системі протидії саме економічним злочинам – податковим, митним, схемам з відмивання доходів – зберігався інституційний вакуум: податкова міліція була ліквідована, а її функції розпорошені між різними підрозділами без єдиного координаційного центру. Зазначена прогалина стала особливо критичною з урахуванням масштабів тіньової економіки, що за оцінками НІСД коливалася у межах 30–45% ВВП [1].

Відповіддю на цю інституційну потребу стало ухвалення Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28 січня 2021 року № 1150-IX [20]. Закон визначив БЕБ як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Принциповою новацією стало закріплення *аналітичної функції* як одного з основних напрямів діяльності органу поряд зі

слідчою, що створювало передумови для поступового переходу від каральної до превентивно-аналітичної моделі. Утім, перші роки функціонування БЕБ (2022–2024) виявили низку системних проблем: недостатню інституційну незалежність від політичного впливу, відсутність спеціального статусу органу, обмежений доступ до інформаційних баз інших державних органів та домінування репресивних методів роботи над аналітичними.

Повномасштабне вторгнення та прискорення євроінтеграційних реформ (2022–2026)

Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 року кардинально змінило динаміку реформ у сфері протидії економічній злочинності, перетворивши їх із внутрішньополітичного завдання на безпосередню умову отримання критично необхідної фінансової допомоги. Ухвалення Регламенту (ЄС) 2024/792 про створення Механізму для України (Ukraine Facility) загальним обсягом до 50 мільярдів євро [68] та підписання нової програми розширеного фінансування з МВФ обсягом 8,1 мільярда доларів США (лютий 2026) [53] сформували безпрецедентний зовнішній тиск на якість інституційного забезпечення економічної безпеки. У Плані України (Ukraine Plan), підготовленому в рамках Ukraine Facility, протидія економічній злочинності визначена пріоритетом першого кластера «Основи», а реформування БЕБ включене до переліку конкретних індикаторів виконання [17].

Першим результатом цього тиску стало ухвалення Закону України від 20 червня 2024 року № 3840-IX, який забезпечив правові підстави для повного перезавантаження БЕБ – проведення конкурсу на посаду Директора та одноразової атестації всього особового складу. Відповідно до 7-го та 8-го переглядів Програми EFF, призначення нового Директора БЕБ (О. Цивінський, вересень 2025) було визначено як структурний бенчмарк, виконаний із затримкою [51; 52]. Одноразова атестація працівників, розпочата на підставі Наказу БЕБ від 30 грудня 2025 року № 274, охопила понад 96% персоналу та

передбачала безпрецедентну участь міжнародних експертів у складі атестаційних комісій з правом вирішального голосу [25].

Паралельно з кадровим перезавантаженням Розпорядженням КМУ від 14 травня 2025 року № 475-р було затверджено Дорожню карту з питань верховенства права, що визначила 529 заходів та 124 стратегічні результати за переговорними Розділами 23 і 24 acquis ЄС [6]. У частині протидії економічним злочинам Дорожня карта передбачає посилення аналітичної спроможності БЕБ, розширення повноважень щодо доступу до інформаційних баз, криміналізацію шахрайства з коштами ЄС відповідно до Директиви PIF та розвиток механізмів взаємодії з OLAF і EPPO.

Наступним етапом інституційної реформи є проєкт Закону України № 14207-1, який на момент написання цього дослідження перебуває на розгляді Верховної Ради. Цей законопроект передбачає надання БЕБ *спеціального статусу* центрального органу виконавчої влади, що унеможливить пряме політичне втручання; ексклюзивне право Директора витребовувати кримінальні провадження від інших правоохоронних органів; розширення доступу детективів до баз даних суміжних органів; законодавче закріплення пріоритету аналітичної функції [23]. Ухвалення цього закону є однією з умов продовження фінансування в рамках Ukraine Facility, що ілюструє механізм зовнішньої обумовленості як визначального чинника національної публічної політики.

Проміжні висновки та логічний перехід

Еволюційний аналіз дозволяє зафіксувати три послідовні фази трансформації державної політики у сфері економічної безпеки: пострадянську каральну модель (1990-ті – 2014), перехідну фазу формування нової інституційної архітектури під впливом Угоди про асоціацію (2014–2021) та фазу прискореного реформування під тиском кандидатського статусу та макрофінансової обумовленості (2022–2026). Кожна наступна фаза характеризується поступовим зміщенням акцентів від каральності до превенції та від внутрішньої ініціативи до зовнішньо-обумовленої реформи. Зазначена

тенденція набуває завершеної концептуальної форми у *принципі обумовленості (conditionality)*, який перетворився на головний структурний драйвер реформ – його теоретико-правове розкриття та аналіз конкретних європейських стандартів протидії фінансовим правопорушенням становитимуть предмет підрозділу 1.3.

1.3. Принцип обумовленості (conditionality) та європейські стандарти протидії фінансовим правопорушенням

Теоретико-правова природа принципу обумовленості в євроінтеграційній архітектурі

Еволюційний аналіз, здійснений у підрозділі 1.2, засвідчив поступову трансформацію основного драйвера реформ у сфері протидії економічній злочинності: від внутрішньополітичної ініціативи (1990-ті – 2014) до зовнішньо-обумовленого процесу, детермінованого зобов'язаннями перед Європейським Союзом та Міжнародним валютним фондом (2022 – дотепер). Відповідна тенденція набуває завершеної концептуальної форми у принципі обумовленості (conditionality) – фундаментальному механізмі інтеграційної політики ЄС, що передбачає обумовлення надання переваг (фінансової допомоги, торговельних преференцій, перспективи членства) виконанням чітко визначених реформаторських вимог з боку країни-бенефіціара.

Генезу цього принципу прийнято пов'язувати з Копенгагенськими критеріями 1993 року, що встановили політичні, економічні та правові передумови вступу до ЄС. Однак у контексті сучасної політики розширення conditionality набуває значно складнішої архітектури, інтегруючи елементи *позитивної обумовленості* (надання винагороди за прогрес) та *негативної обумовленості* (призупинення фінансування у разі невиконання). Як зауважує Л. Огняноска Ставровска у дослідженні 2024 року, присвяченому дилемі розширення ЄС, для України характерне безпрецедентне поєднання геополітичної мотивації з жорсткою реформаторською кондиціональністю, де зовнішня безпекова ситуація посилює, а не послаблює вимоги до внутрішніх перетворень [62]. Зазначений висновок має принципове значення для цього

дослідження: протидія економічній злочинності в Україні не може бути адекватно осмислена поза контекстом зовнішньої обумовленості, оскільки саме conditionality визначає пріоритети, темпи та інституційний дизайн відповідних реформ.

Важливо розмежовувати інтеграційну обумовленість ЄС та макрофінансову обумовленість МВФ, які, попри спільну логіку «реформи в обмін на ресурси», мають різну правову природу та інструментарій. Обумовленість ЄС реалізується через індикатори виконання Плану України (Ukraine Plan), що охоплюють системні реформи у сфері верховенства права, демократичних інституцій та конкурентоспроможності. Обумовленість МВФ оперує категорією структурних бенчмарків (structural benchmarks) – конкретних, верифікованих дій, невиконання яких унеможливорює проведення чергового перегляду програми та дисбурсмент траншу. Обидва механізми конвергують у сфері протидії економічній злочинності: реформування БЕБ, посилення аналітичної спроможності правоохоронних органів та захист публічних фінансів є одночасно і індикаторами Ukraine Facility, і структурними бенчмарками EFF.

Архітектура зовнішньої обумовленості для України у сфері протидії економічним злочинам

Регламент (ЄС) 2024/792 про створення Механізму для України (Ukraine Facility) [68] є базовим правовим актом, що визначає рамки фінансової підтримки обсягом до 50 мільярдів євро на 2024–2027 роки. Механізм побудований за принципом «оплати за результат» (*payment upon performance*): кожен транш обумовлений виконанням конкретних індикаторів, закріплених у Плані України (Ukraine Plan) [17]. У частині протидії економічній злочинності План визначає пріоритети першого кластера «Основи процесу вступу до ЄС»: реформування органів економічної безпеки, посилення захисту публічних фінансів, імплементацію європейських стандартів фінансового моніторингу та криміналізацію шахрайства з коштами ЄС.

Паралельно нова програма розширеного фінансування МВФ обсягом 8,1 мільярда доларів США, затверджена Виконавчою радою у лютому 2026 року [53], містить структурні бенчмарки, безпосередньо пов'язані з предметом цього дослідження: забезпечення інституційної незалежності БЕБ, завершення кадрового перезавантаження, розширення доступу до інформаційних баз та розвиток автоматизованих систем виявлення ризиків. Аналітики Центру економічної стратегії (CES) наголошують, що саме бенчмарки, пов'язані з реформою БЕБ, демонстрували найбільші затримки у виконанні протягом 2024–2025 років, що свідчить про глибину інституційного опору реформам [35].

Третім елементом архітектури обумовленості є Дорожня карта з питань верховенства права, затверджена Розпорядженням КМУ від 14 травня 2025 року № 475-р [6]. Цей документ, розроблений у взаємодії з Європейською Комісією, визначає 529 заходів та 124 стратегічні результати за переговорними Розділами 23 (Судова влада та основоположні права) і 24 (Простір свободи, безпеки та справедливості). У сфері протидії економічній злочинності Дорожня карта передбачає комплекс взаємопов'язаних заходів: від законодавчого забезпечення спеціального статусу БЕБ до розвитку механізмів оперативного обміну інформацією з OLAF та EPPO. Конвергенція трьох зазначених механізмів – Ukraine Facility, EFF та Дорожньої карти – створює безпрецедентний за щільністю зовнішній тиск на якість публічної політики у досліджуваній сфері.

Європейські стандарти протидії фінансовим правопорушенням: нормативна архітектура

Принцип обумовленості набуває змістовного наповнення через конкретні європейські стандарти, імплементація яких є умовою прогресу у переговорному процесі. У сфері захисту фінансових інтересів ЄС базовим актом залишається *Директива (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive)* [40], що встановлює мінімальні стандарти криміналізації шахрайства з бюджетом Союзу, включно з ПДВ-шахрайством на суму понад 10 мільйонів євро. Для України імплементація цієї Директиви набуває особливої актуальності з огляду на масштаби фінансової

допомоги ЄС: за даними Звіту OLAF за 2024 рік, Офіс рекомендував стягнення 871,5 мільйона євро за результатами 246 завершених розслідувань, що ілюструє масштаб загроз фінансовим інтересам Союзу [63]. Спеціальний звіт Європейського суду аудиторів SR-2025-26 «EU Bodies Fighting Fraud» констатує недостатній обмін інформацією між OLAF, EPPO, Eurojust та Europol [42], що підкреслює важливість розбудови каналів взаємодії з боку країн-кандидатів.

У сфері протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму європейський стандарт сформований оновленим AML-пакетом 2024 року, що включає три взаємопов'язаних акти: Регламент (ЄС) 2024/1624 (AMLR) [70], що встановлює прямо застосовувані правила *due diligence*, ідентифікації бенефіціарних власників та моніторингу операцій; Директиву (ЄС) 2024/1640 (AMLD6) [41] зі строком транспозиції до 10 липня 2027 року, що посилює повноваження підрозділів фінансової розвідки (ПФР) та AML-нагляд; а також Регламент (ЄС) 2024/1620 про створення *Органу з протидії відмиванню грошей (AMLA)* [69] зі штаб-квартирою у Франкфурті-на-Майні. Як зазначає В. Міцїлегас, зазначений пакет ознаменовує перехід від гармонізації національних режимів до централізованого союзного нагляду за високоризиковими суб'єктами [57], що формує принципово нову інституційну модель, з якою Україна має інтегруватися.

Окремим, але органічно пов'язаним регуляторним кластером є нормативна база ЄС щодо *віртуальних активів*: Регламент (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA) [67] та Регламент (ЄС) 2023/1113 (Transfer of Funds Regulation, recast) [66], що набули повного застосування з 30 грудня 2024 року. MiCA встановлює комплексний режим авторизації постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами (ПНВА), пруденційного нагляду та захисту інвесторів, тоді як TFR поширює «Travel Rule» на крипто-перекази. На глобальному рівні ці акти кореспондують з оновленими стандартами FATF: Рекомендацією 15 щодо віртуальних активів та переглянutoю Рекомендацією 16 (2025) щодо прозорості платежів [50]. Як було зазначено у підрозділі 1.1, в Україні Закон «Про віртуальні активи» № 2074-IX прийнято, але не набрав

чинності, формуючи нормативний розрив, що об'єктивно посилює ризики використання криптоактивів у схемах відмивання доходів. Шляхи подолання цього розриву та адаптації до MiCA і FATF-стандартів буде детально проаналізовано у підрозділі 3.1.

Нарешті, інституційна архітектура ЄС з протидії фінансовим злочинам включає три профільні структури, взаємодія з якими є безпосереднім зобов'язанням України як країни-кандидата: Європейське бюро з питань боротьби з шахрайством (OLAF), що здійснює адміністративні розслідування зловживань з бюджетом ЄС; Європейську прокуратуру (EPPO), яка у 2024 році вела 2 666 активних розслідувань із сукупним оціненим збитком 24,8 мільярда євро [44]; та Європейське поліцейське відомство (Europol), що координує оперативну взаємодію через платформу EMPACT. У грудні 2025 року затверджено новий цикл пріоритетів *EMPACT 2026–2029*, де економічні та фінансові злочини визначені серед семи пріоритетних напрямів [71]. Механізми практичної взаємодії БЕБ із зазначеними інституціями стануть предметом детального аналізу у підрозділі 3.2.

Проміжні висновки та логічний перехід до Розділу 2

Здійснений аналіз принципу обумовленості та європейських стандартів протидії фінансовим правопорушенням дозволяє зафіксувати, що сучасна публічна політика України у досліджуваній сфері є продуктом конвергенції трьох зовнішніх механізмів – інтеграційної обумовленості ЄС (Ukraine Facility, Дорожня карта верховенства права), макрофінансової обумовленості МВФ (структурні бенчмарки EFF) та глобальних стандартів FATF. Нормативна архітектура ЄС, що включає PIF Directive, AML-пакет 2024, MiCA та TFR, формує еталонну рамку, до якої Україна має наблизити своє законодавство та інституційну практику. Зазначені теоретико-правові засади створюють необхідний концептуальний фундамент для переходу до аналітичного розділу дослідження, де буде здійснено оцінку актуального стану інституційного забезпечення протидії економічним злочинам на прикладі БЕБ (Розділ 2).

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного у першому розділі дослідження автором обґрунтовано теоретико-методологічні та правові засади публічної політики протидії економічним злочинам, що дозволяє сформулювати такі висновки.

1. Встановлено, що адекватною методологічною рамкою дослідження економічної злочинності у межах спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування» є управлінська (публічно-політична) парадигма, що інтегрує здобутки кримінально-правового підходу (правова кваліфікація діянь) та економічного підходу (макрорівневі наслідки тінізації) у цілісну аналітичну рамку публічної політики. Синтез трьох підходів дозволив сформулювати **авторське визначення: економічна злочинність у системі публічного управління** – це комплекс умисних суспільно небезпечних діянь у фінансово-економічній сфері, правова кваліфікація яких закріплена у кримінальному законодавстві, які завдають шкоди публічним інтересам та економічній безпеці держави, деформують конкурентне середовище, породжуються структурними дисфункціями публічного управління та підривають інституційну спроможність держави виконувати зобов'язання перед внутрішніми й міжнародними стейкхолдерами, протидія яким вимагає переходу від реактивно-карального до превентивно-аналітичного інструментарію, адаптованого до викликів цифрової трансформації економіки.

2. Виявлено, що детермінанти економічної злочинності мають структурний характер (надмірна дискреційність, дефіцит прозорості, обмежена міжвідомча координація), що об'єктивно зумовлює необхідність переходу від реактивно-каральної до превентивно-аналітичної моделі публічного реагування (Intelligence-led Policing). Поява віртуальних активів як принципово нового об'єкта державного контролю формує додатковий вимір цієї трансформації, що потребує оновленого нормативного та технологічного інструментарію.

3. Досліджено еволюцію державної політики у сфері економічної безпеки, що пройшла три фази: пострадянську каральну модель (1990-ті – 2014), перехідну фазу формування нової інституційної архітектури під впливом Угоди

про асоціацію (2014–2021) та фазу прискореного реформування під тиском кандидатського статусу та макрофінансової обумовленості (2022–2026). Кожна наступна фаза характеризується зміщенням акцентів від каральності до превенції та від внутрішньої ініціативи до зовнішньо-обумовленої реформи.

4. Обґрунтовано, що принцип обумовленості (conditionality) є визначальним структурним драйвером сучасних реформ, реалізуючись через конвергенцію трьох зовнішніх механізмів: інтеграційної обумовленості ЄС (Ukraine Facility, Дорожня карта верховенства права), макрофінансової обумовленості МВФ (структурні бенчмарки EFF) та глобальних стандартів FATF. Нормативна архітектура ЄС (PIF Directive, AMLR, AMLD6, AMLA, MiCA, TFR) формує еталонну рамку, до якої Україна має адаптувати своє законодавство та інституційну практику.

Сформульовані теоретико-методологічні засади та ідентифіковані наскрізні тематичні лінії – перехід від каральності до превенції, цифрова трансформація економічного моніторингу та принцип обумовленості – створюють концептуальний фундамент для аналітичного розділу дослідження, присвяченого оцінці актуального стану та перспектив інституційного забезпечення протидії економічним злочинам в Україні на прикладі Бюро економічної безпеки України.

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ)

2.1. Роль політики протидії економічним злочинам у міжнародних фінансових відносинах України

Макрофінансові зобов'язання України як зовнішня рамка публічної політики

Проведений у підрозділі 1.3 теоретико-правовий аналіз принципу обумовленості створив концептуальну основу для розуміння того, що сучасна публічна політика України у сфері протидії економічним злочинам не може бути адекватно осмислена поза контекстом макрофінансових зобов'язань держави. У операційному вимірі цей контекст сформований конвергенцією трьох взаємопов'язаних фінансових механізмів, кожен з яких безпосередньо обумовлює інституційну динаміку у досліджуваній сфері: Механізму для України (Ukraine Facility) обсягом до 50 мільярдів євро на 2024–2027 роки [68], нової програми розширеного фінансування МВФ (EFF) обсягом 8,1 мільярда доларів США, затвердженої Виконавчою радою у лютому 2026 року [53], а також пакета додаткової підтримки Ukraine Support Loan обсягом 90 мільярдів євро на 2026–2027 роки, ухваленого Європейською Комісією у грудні 2025 року.

Сукупний обсяг зовнішньої фінансової підтримки, прив'язаної до реформ у сфері захисту публічних фінансів та протидії економічним злочинам, перевищує 140 мільярдів євро у грошовому еквіваленті. Зазначена масштабність зумовлює якісно нову роль ефективної публічної політики у досліджуваній сфері: протидія економічним злочинам перестає бути суто правоохоронним завданням і перетворюється на інструмент макрофінансової стабільності держави. У межах цієї логіки інституційна спроможність БЕБ детермінує не лише ефективність виявлення окремих кримінальних правопорушень, а й

здатність України продовжувати отримувати критично необхідну фінансову допомогу.

Автором встановлено, що конкретним операційним інструментом, через який зовнішні зобов'язання транслуються у національну публічну політику, є система індикаторів Плану України (Ukraine Plan) у рамках Ukraine Facility [17] та структурних бенчмарків програми EFF. Моніторинг виконання цих зобов'язань, проведений Центром економічної стратегії, фіксує, що протягом 2024–2025 років бенчмарки, пов'язані з реформуванням БЕБ, демонстрували найбільші затримки порівняно з іншими напрямками реформ, що свідчить про глибину інституційного опору та політичних ризиків у цій сфері [35]. У практичному вимірі цей факт підтверджує фундаментальну тезу дослідження: зовнішня обумовленість, попри її жорсткість, сама по собі не є достатньою умовою успіху реформ – вона має бути доповнена внутрішніми інституційними перетвореннями, аналізу яких присвячено подальші розділи роботи.

Вплив стандартів FATF та MONEYVAL на фінансову репутацію України

Поряд з інтеграційною та макрофінансовою обумовленістю третім фундаментальним зовнішнім чинником, що формує публічну політику у досліджуваній сфері, є глобальні стандарти Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та моніторинговий механізм Комітету експертів Ради Європи з оцінки заходів проти відмивання грошей (MONEYVAL). Україна проходила повну взаємну оцінку у рамках п'ятого раунду MONEYVAL у 2017 році, результати якої зафіксовані у відповідному Звіті про взаємну оцінку [38]. Станом на квітень 2026 року процедура подальших (follow-up) оцінок фактично призупинена з огляду на умови повномасштабного збройного конфлікту, що, утім, не виключає впливу стандартів FATF на національну публічну політику, а навпаки – посилює його через паралельні механізми обумовленості.

Особливого значення набувають три ключові оновлення FATF-стандартів, здійснені протягом 2024–2025 років. *По-перше*, оновлене Керівництво з національної оцінки ризиків відмивання грошей 2024 року та запущений у серпні 2025 року оновлений інструментарій NRA Toolkit [46] встановлюють нові методологічні вимоги до проведення відповідних оцінок з охопленням корупційних ризиків, віртуальних активів та діяльності юридичних осіб – усіх пріоритетних для України напрямів. *По-друге*, переглянута Рекомендація 16 щодо прозорості платежів, остаточно затверджена у 2025 році, поширила вимоги «Travel Rule» на операції з віртуальними активами, що зобов'язує ПНВА збирати, верифікувати та передавати дані відправника й одержувача [50]. *По-третє*, шосте оновлення щодо імплементації стандартів FATF у сфері віртуальних активів 2025 року зафіксувало, що близько трьох чвертей юрисдикцій виконують відповідні стандарти лише частково або взагалі не виконують, при цьому обсяг незаконних on-chain операцій у 2024 році оцінюється у 51 мільярд доларів США з дедалі активнішим використанням стейблкоїнів для відмивання коштів та обходу санкцій [49; 48]. Зазначені оновлення формують змістовну рамку, до якої Україна має привести як своє законодавство, так і інституційну практику, у тому числі на рівні БЕБ, Держфінмоніторингу та Національного банку України.

У контексті фінансової репутації держави принципове значення має також Індекс сприйняття корупції (CPI), щорічно розраховуваний Transparency International. За результатами 2025 року Україна отримала 36 балів зі 100 можливих, посівши 104-те місце серед 182 досліджуваних країн [72]. Попри формальний приріст одного бала порівняно з попереднім роком, аналітики Transparency International Ukraine застерігають від надмірного оптимізму, наголошуючи, що основним драйвером невеликого прогресу залишаються саме зобов'язання у межах програми МВФ та євроінтеграційних вимог, а не системні внутрішні зрушення. Зазначений висновок органічно кореспондує з виявленою у підрозділі 1.2 тенденцією зовнішньо-обумовленого характеру сучасних реформ – вкотре підтверджуючи, що без послідовної імплементації європейських та

глобальних стандартів українська система протидії економічним злочинам ризикує стагнувати.

Механізми моніторингу транскордонних капіталів та виконання Директив ЄС

Практичним виміром імплементації європейських та глобальних стандартів у національну публічну політику є створення дієвих механізмів моніторингу транскордонних фінансових потоків, спрямованих на виявлення та припинення схем легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також захисту бюджетних коштів Європейського Союзу від шахрайських посягань. У цьому контексті БЕБ виконує роль ключового національного суб'єкта, що інтегрує вітчизняну систему протидії економічним злочинам у європейську архітектуру фінансово-правового нагляду.

Нормативним орієнтиром для України у сфері захисту фінансових інтересів ЄС є Директива (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive), імплементація якої безпосередньо визначена як зобов'язання у межах Плану України [40; 17]. Відповідно до інформації, оприлюдненої на офіційному вебпорталі БЕБ, наразі Бюро за координацією Секретаріату Кабінету Міністрів України проводить консультації з Європейським бюро з питань боротьби з шахрайством (OLAF) та Генеральним директором з питань юстиції Європейської Комісії (DG JUST) щодо погодження проекту тексту закону, яким пропонується криміналізувати відповідальність за протиправні (шахрайські) дії з коштами або активами бюджетів ЄС [16]. Зазначений законопроект, ухвалення якого очікується протягом 2026 року, становитиме завершальний елемент національної нормативної рамки у сфері захисту фінансових інтересів ЄС. Одночасно Спеціальний звіт Європейського суду аудиторів SR-2025-26 констатує наявність системних обмежень у взаємодії між OLAF, EPPO, Eurojust та Europol у частині обміну оперативною інформацією [42], що об'єктивно ускладнює й інтеграцію української системи протидії економічним злочинам у європейський правоохоронний простір.

Другим ключовим напрямом є гармонізація національного законодавства з оновленим пакетом AML/CFT-нормативних актів ЄС 2024 року – Регламентом (ЄС) 2024/1624 (AMLR) та Директивою (ЄС) 2024/1640 (AMLD6), що формують якісно нову європейську нормативну архітектуру протидії відмиванню доходів [70; 41]. Створення Органу з протидії відмиванню грошей (AMLA) відповідно до Регламенту (ЄС) 2024/1620 [69], що розпочав діяльність з 1 липня 2025 року зі штаб-квартирою у Франкфурті-на-Майні, запроваджує модель централізованого союзного нагляду за високоризиковими суб'єктами, з якою Україна як держава-кандидат має синхронізувати функціонування Держфінмоніторингу та взаємодіючих органів. На національному рівні правову основу відповідної системи становить Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX [24], однак його повна гармонізація з оновленим європейським пакетом потребуватиме суттєвих законодавчих змін протягом 2026–2027 років.

Третім, і принципово важливим у контексті євроінтеграційних процесів, напрямом є моніторинг транскордонних операцій з віртуальними активами. Застосування Регламенту (ЄС) 2023/1114 (MiCA) та Регламенту (ЄС) 2023/1113 (Transfer of Funds Regulation) [67; 66] з 30 грудня 2024 року, доповнене оновленою Рекомендацією 16 FATF щодо «Travel Rule» для криптооперацій, створює обов'язковий стандарт, до якого Україна об'єктивно має наблизитися. Водночас, як було зафіксовано у підрозділі 1.1, чинний Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX [21] не набрав чинності через відсутність супровідних змін до Податкового кодексу, що створює нормативний розрив, об'єктивно посилюючи ризики використання криптосегмента у схемах відмивання. Практичним виміром цієї проблеми є необхідність забезпечення БЕБ технічних та методологічних можливостей для аналізу on-chain операцій, взаємодії з ПНВА та участі в міжнародному обміні інформацією у криптосегменті – питання, до деталізації якого автор повернеться у підрозділі 3.1.

Окремим емпірично значущим елементом виконання Україною міжнародних зобов'язань є Меморандум про співробітництво між Бюро

економічної безпеки України та Аудиторською Радою Ukraine Facility, укладений у межах реалізації Регламенту (ЄС) 2024/792. Автор, перебуваючи на переддипломній науково-дослідній практиці в Управлінні міжнародного співробітництва БЕБ у період з 26 січня по 8 березня 2026 року, мав безпосередню можливість ознайомитися з організаційним супроводом цього інструменту. Меморандум передбачає співробітництво щодо моніторингу ефективності використання в Україні допомоги, що надходить від Європейського Союзу та спрямована на відновлення, відбудову й модернізацію держави на 2024–2027 роки. Запровадження такого механізму посилює інституційну стійкість країни у процесі відновлення та становить конкретний приклад інтеграції національних правоохоронних інструментів у європейську систему фінансового нагляду.

Роль БЕБ у системі міжнародного обміну фінансовою інформацією: емпірика практики

Операційним суб'єктом, що забезпечує реалізацію зазначених вище зобов'язань на рівні центрального апарату БЕБ, є Управління міжнародного співробітництва. Автором у процесі проходження науково-дослідної практики встановлено, що цей структурний підрозділ виконує функції, які за своїм значенням виходять далеко за межі традиційного уявлення про міжнародні відносини правоохоронних органів: Управління фактично забезпечує трансляцію зовнішніх зобов'язань у внутрішньовідомчі процеси та координує участь БЕБ у виконанні індикаторів Ukraine Facility, структурних бенчмарків МВФ, а також вимог Дорожньої карти з питань верховенства права.

Організаційна структура Управління побудована за лінійно-функціональною моделлю з елементами проєктного менеджменту та включає три вузькопрофільні відділи: Відділ за напрямом європейської інтеграції та правової роботи, що здійснює фахову оцінку відповідності національного законодавства актам права ЄС (*acquis communautaire*) та координує практичну взаємодію з Європейською Комісією у межах переговорного процесу за

Кластерами 1 «Основи» та 2 «Внутрішній ринок»; Відділ за напрямом міжнародного співробітництва та залучення міжнародної технічної допомоги, що забезпечує прямі зв'язки з міжнародними партнерами та інституційний розвиток БЕБ; Відділ за напрямом обміну інформацією та забезпечення протокольних заходів, що фокусується на оперативному обміні з компетентними органами іноземних держав. Така структуризація дозволяє уникати дублювання функцій та забезпечує повноцінну взаємодію БЕБ з міжнародними партнерами відповідно до найкращих європейських практик.

Ключовим практичним інструментом підвищення операційної спроможності БЕБ у сфері транскордонної протидії економічним злочинам є участь у програмі Організації економічного співробітництва та розвитку «Податкові інспектори без кордонів – Кримінальні розслідування» (Tax Inspectors Without Borders – Criminal Investigations, TIWB-CI). Автор, будучи залученим до вивчення результатів цієї співпраці під час проходження практики, встановив, що завдяки експертному супроводу з боку Австралії та Королівства Нідерланди детективи й аналітики БЕБ вдосконалюють навички виявлення та розслідування надскладних схем транскордонної економічної злочинності – зокрема, схем виведення прибутку в офшорні юрисдикції через роялті, франчайзинг та трансфертне ціноутворення. Важливим методологічним інструментом, запровадженим завдяки цій програмі, є Модель зрілості розслідування податкових злочинів за методологією ОЕСР, що становить прямий інструмент підвищення якості протидії системній економічній злочинності. Річний звіт TIWB за 2025 рік фіксує, що за десять років функціонування програми сукупні додаткові бюджетні надходження у 70 юрисдикціях-учасниках перевищили 6,39 мільярда доларів США [61], що ілюструє значний потенціал цього механізму для України.

Другим масштабним проєктом інституційної розбудови, реалізованим за участю БЕБ, є інструмент Twinning з партнерами країн ЄС. На 2026–2027 роки одним із пріоритетних завдань БЕБ за цим напрямом визначено налагодження роботи Національного контактного офісу (National Contact Office, NCO) з питань

захисту євро від підробок відповідно до вимог Міжнародної конвенції про боротьбу з підробкою валюти, підписаної у Женеві 20 квітня 1929 року. Залучення експертів з центральних банків та правоохоронних органів країн ЄС дозволяє БЕБ переймати найсучасніші технології виявлення фальшивомонетництва та інтегруватися у європейську систему захисту єдиної європейської валюти. Характерним є те, що Twinning-проект реалізується у тісній координації з Національним банком України [58], що ілюструє міжвідомчий характер сучасної публічної політики у досліджуваній сфері.

Нарешті, стратегічною платформою взаємодії БЕБ з європейськими інституціями є Робоча угода між Європейською прокуратурою (EPPO) та Офісом Генерального прокурора України, підписана у 2022 році [75]. Зазначений документ створює правову рамку для спільних фінансових розслідувань злочинів, що зачіпають бюджет Європейського Союзу. Автором встановлено, що найбільш перспективним механізмом протидії транснаціональній економічній злочинності є формування спільних слідчих груп (Joint Investigation Teams, JITs) з компетентними органами європейських держав, щодо чого БЕБ вживає відповідних заходів. Річний звіт EPPO за 2024 рік фіксує 2 666 активних розслідувань з сукупним оціненим збитком у 24,8 мільярда євро [44], що ілюструє масштаб викликів, з якими стикається європейська система протидії шахрайству проти фінансових інтересів Союзу, і одночасно – масштаб можливостей для України як потенційного партнера в цій системі.

Проміжні висновки та перехід до 2.2

Здійснений у цьому підрозділі аналіз дозволяє сформулювати низку положень, що формують емпіричну основу для подальшого дослідження. *По-перше*, автором встановлено, що роль публічної політики протидії економічним злочинам у міжнародних фінансових відносинах України виходить за межі традиційно зрозумілої правоохоронної функції та безпосередньо детермінує здатність держави залучати й ефективно використовувати зовнішню фінансову допомогу обсягом понад 140 мільярдів євро. *По-друге*, зафіксовано, що

інституційна спроможність БЕБ, втілена передусім у функціонуванні Управління міжнародного співробітництва, є критичним чинником виконання міжнародних зобов'язань – від індикаторів Ukraine Facility до стандартів FATF. *По-третє*, аналіз практичних механізмів міжнародної координації (TIWB-CI, Twinning, робоча угода з ЕРРО, Меморандум з Аудиторською Радою Ukraine Facility) продемонстрував, що БЕБ має початкову базу для інтеграції в європейську архітектуру протидії економічним злочинам, однак ця база потребує якісного посилення. Саме питання актуального стану інституційної спроможності БЕБ, виявлених проблем та перспектив її підвищення становитимуть предмет підрозділу 2.2.

2.2. Підвищення інституційної спроможності органів економічної безпеки як маркер євроінтеграційних реформ

Інституційна спроможність як категорія аналізу та виміри її оцінювання

Логіка проведеного у підрозділі 2.1 дослідження ролі БЕБ у міжнародних фінансових відносинах України підводить дисертаційне дослідження до центрального аналітичного завдання Розділу 2 – оцінки актуального стану інституційної спроможності Бюро економічної безпеки України як головного суб'єкта публічної політики протидії економічним злочинам. Автором встановлено, що категорія інституційної спроможності, яка широко застосовується у сучасних євроінтеграційних документах (зокрема у Звітах Європейської Комісії щодо прогресу країн-кандидатів [36] та Плані України [17]), не має у вітчизняному публічно-управлінському дискурсі сталої операціоналізації. Це зумовлює необхідність її попереднього розкриття як методологічного орієнтиру для подальшого аналізу.

У межах пропонованого дослідження під *інституційною спроможністю органу економічної безпеки* розуміється комплексна характеристика його здатності ефективно реалізовувати покладені функції у сфері протидії економічним злочинам, що операціоналізується через чотири взаємопов'язані

виміри: *правовий* (рівень законодавчого закріплення статусу, повноважень та гарантій незалежності), *кадровий* (якість, професійна компетентність та добросовісність особового складу), *аналітичний* (технологічна та методологічна здатність виявляти ризики й аналізувати складні схеми), а також *міжвідомчий* (рівень координації з суміжними державними інституціями та міжнародними партнерами). Зазначена чотиривимірна модель задає структуру подальшого викладу цього підрозділу та уможливорює послідовну оцінку кожного компонента інституційної спроможності БЕБ як маркера євроінтеграційних реформ.

Нормативне забезпечення та законодавчі прогалини: від Закону №1150-IX до законопроєкту №14207-1

Правовий вимір інституційної спроможності БЕБ визначається системою нормативних актів, базовим з яких є Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28 січня 2021 року № 1150-IX [20], деталізований Постановою Кабінету Міністрів України від 6 жовтня 2021 року № 1068 «Деякі питання організації діяльності Бюро економічної безпеки України» [7]. Суттєвою модифікацією правового статусу органу стало ухвалення Закону України від 20 червня 2024 року № 3840-IX, який забезпечив правові підстави для повного перезавантаження БЕБ – проведення конкурсу на посаду Директора та одноразової атестації всього особового складу. Саме цей закон виконав перший з двох ключових структурних бенчмарків програми EFF, пов'язаних з інституційною перебудовою органу, що було зафіксовано у 7-му перегляді Програми [51].

Автором встановлено, що попри здійснені перетворення, правова конструкція БЕБ зберігає низку системних прогалин, що суттєво обмежують його реальну інституційну незалежність та операційну ефективність. До ключових проблем належать: *по-перше*, відсутність закріпленого спеціального статусу центрального органу виконавчої влади, що уможливорює пряме політичне втручання у діяльність Бюро з боку суміжних урядових структур; *по-*

друге, обмежений доступ детективів до ряду стратегічно важливих інформаційних баз, зокрема таємниці страхування, що критично для розслідування складних схем з перестраховуванням; *по-третє*, відсутність законодавчого механізму пріоритетного витребування кримінальних проваджень, що створює ризики «переховування» економічних злочинів іншими правоохоронними відомствами; *по-четверте*, недостатнє нормативне закріплення аналітичної функції як пріоритетного напрямку роботи.

Системною відповіддю на виявлені проблеми є проєкт Закону України № 14207-1 «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України», ініційований у межах виконання зобов'язань Ukraine Facility [23]. Як встановлено автором у процесі науково-дослідної практики в Управлінні міжнародного співробітництва БЕБ, цей законопроект є одним із найбільш опрацьованих у предметній сфері та містить комплекс принципових новацій: надання БЕБ спеціального статусу центрального органу виконавчої влади, що унеможливить пряме політичне втручання; ексклюзивне право Директора витребувати від інших правоохоронних органів (окрім НАБУ) кримінальні провадження за підслідними БЕБ статтями; розширення доступу детективів до таємниці страхування (для розкриття складних схем з перестраховуванням); спрощений доступ до судової експертизи; законодавче закріплення пріоритету аналітичної складової; пряме закріплення обов'язку військових та військово-цивільних адміністрацій сприяти діяльності БЕБ під час воєнного стану. Ухвалення законопроекту № 14207-1 становить одну з умов продовження фінансування в рамках Ukraine Facility, що прямо ілюструє механізм зовнішньої обумовленості як визначального чинника національної публічної політики.

Порівняльна характеристика правового статусу БЕБ у чинному та проєктованому варіантах, здійснена автором, систематизована у таблиці 2.1.

**Порівняльна характеристика правового статусу БЕБ: чинне законодавство
та положення законопроекту № 14207-1**

Критерій порівняння	Чинний статус (Закон № 1150-IX, редакція 2024 р.)	Проектовані зміни (законопроект № 14207-1)
Правовий статус	Центральний орган виконавчої влади без спеціального статусу	Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом
Ризик політичного впливу	Зберігається можливість прямого втручання	Законодавчо унеможливлений
Право витребування кримінальних проваджень	Відсутнє	Ексклюзивне право Директора (окрім НАБУ)
Доступ до таємниці страхування	Обмежений	Повний для детективів
Пріоритет аналітичної функції	Декларативний	Законодавчо закріплений
Взаємодія з адміністраціями у воєнний стан	Загальне регулювання	Пряме зобов'язання сприяння
Відповідність вимогам ЄС/МВФ	Часткова	Повна (індикатор Ukraine Facility)

Джерело: складено автором на основі [20; 23; 52; 17].

Кадрове перезавантаження БЕБ як антикорупційний механізм

Кадровий вимір інституційної спроможності БЕБ перебуває у стані безпрецедентного для вітчизняної практики публічного управління перетворення, що за своєю природою виходить далеко за межі традиційного розуміння HR-процесів у державному секторі. Автором у процесі науково-дослідної практики встановлено, що питання формування кадрового складу розглядається не як суто управлінське, а як фундаментальний антикорупційний інструмент у системі публічного врядування, впровадження якого відбувається за прямими вимогами європейських інституцій та МВФ.

Операційним механізмом кадрового очищення стала обов'язкова одноразова атестація всіх працівників БЕБ, запущена відповідно до Наказу Директора БЕБ від 30 грудня 2025 року № 274 «Про затвердження Порядку

організації та проведення одноразової атестації працівників Бюро економічної безпеки України, критеріїв і методики оцінювання доброчесності та професійної компетентності працівників під час проведення атестації» [25]. Зазначений наказ містить детальну методологію трирівневої процедури оцінювання, до якої, як було встановлено автором під час аналізу ходу процесу, станом на лютий 2026 року долучилося 1145 працівників БЕБ, що становить понад 96,4% від загальної чисельності персоналу.

Принциповою методологічною особливістю процедури, що відрізняє її від усіх попередніх кадрових реформ у системі публічного управління України, є архітектура атестаційних комісій. До їхнього складу на паритетних засадах із правом вирішального голосу включаються представники міжнародних партнерів України – зокрема, експерти Міжнародного бюро з питань боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності Державного департаменту США (INL), профільних інституцій Європейського Союзу та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Зазначена архітектура унеможливорює прояви внутрішньої корупції та політичного впливу під час оцінювання керівництва підрозділів центрального апарату, територіальних управлінь, детективів, аналітиків та інших працівників Бюро. Працівники, які не зможуть підтвердити законність джерел походження статків або продемонструють низький рівень професійних знань, підлягають безумовному звільненню. Паралельно з лютого 2026 року БЕБ оголосило відкритий конкурс за оновленими правилами для залучення нових фахівців. Систематизовану характеристику етапів атестації та ролі міжнародних партнерів наведено у таблиці 2.2.

Структура етапів одноразової атестації працівників БЕБ та участь міжнародних партнерів (за даними станом на березень 2026 р.)

Етап атестації	Зміст оцінювання	Методологія	Участь міжнародних партнерів
I. Тестування на знання законодавства	Перевірка знання КК, КПК, профільного законодавства, міжнародних стандартів FATF	Автоматизоване комп'ютерне тестування	Методологія узгоджена з експертами INL та ЄС
II. Тестування загальних здібностей	Оцінка аналітичного мислення, логіки, здатності до роботи з даними	Психометричні тести	Використання міжнародно визнаних тестових інструментів
III. Співбесіда з комісією	Оцінка доброчесності, професійної компетентності, перевірка відповідності статків	Глибинне інтерв'ю, аналіз декларацій	Експерти INL, ЄС, USAID з правом вирішального голосу
Результат процедури	Підтвердження відповідності або звільнення	Мотивоване рішення комісії	Блокування рішень через вето-право
Охоплення (лютий 2026 р.)	1145 працівників (96,4%)	—	—

Джерело: складено автором на основі [25; 16; 30].

Попри значний прогрес впровадження механізму, автором ідентифіковано потенційні ризики його практичної реалізації, пов'язані передусім з тим, що ефективність атестації критично залежить від реального збереження участі міжнародних експертів у комісіях та від відсутності політичного тиску на прийняття рішень. Саме тому закріплення правових гарантій незалежності БЕБ у межах законопроекту № 14207-1, проаналізованого у попередньому блоці цього підрозділу, становить системну передумову сталості кадрової реформи.

Цифрова трансформація аналітичної функції: кейс-стаді ЄІС та IBM SPSS Modeller

Третій вимір інституційної спроможності БЕБ – аналітичний – є сферою, у якій найбільш наочно реалізується друга наскрізна тематична лінія цього дослідження, а саме цифрова трансформація економічного моніторингу, теоретико-методологічні засади якої розкрито у підрозділі 1.1. Автором встановлено, що перехід БЕБ від каральної до превентивно-аналітичної моделі (Intelligence-led Policing) не обмежується декларативним закріпленням у стратегічних документах, а має конкретний технологічний зміст, втілений у розбудові Єдиної інформаційної системи (ЄІС) та впровадженні Автоматизованої системи виявлення ризиків на базі платформи IBM SPSS Modeller.

Архітектурно Єдина інформаційна система БЕБ являє собою інтегровану технологічну платформу, до якої безперервно надходять структуровані дані з державних реєстрів, інформаційних систем Державної податкової служби, Державної митної служби, інших профільних органів. На цій платформі розгорнуто Автоматизовану систему виявлення ризиків, розроблену спільно з корпорацією IBM, алгоритм якої передбачає п'ять послідовних етапів глибокого аналізу масивів Big Data [34]. Методологічною перевагою системи є те, що вона уможливорює дистанційну ідентифікацію аномалій та ознак протиправних схем (зокрема, пов'язаних з фіктивним ПДВ, контрабандою, трансфертним ціноутворенням) без будь-якого фізичного втручання у діяльність легальних суб'єктів господарювання. У термінах теоретичної моделі Клітгаарда, розкритої у підрозділі 1.1, цифровізація аналітичної функції системно усуває точку концентрації корупційної ренти – безпосередній контакт посадовця з підприємцем, – тим самим діючи як антикорупційний запобіжник вбудованого характеру.

Емпіричним підтвердженням ефективності впровадженої моделі є результати протидії тіньовому ринку пального у 2025–2026 роках. Завдяки аналітичному прогнозуванню на основі ЄІС та IBM SPSS Modeller БЕБ у

зазначений період демонтувало близько ста незаконних автозаправних станцій та вилучило нелегальних активів на суму понад 250 мільйонів гривень. Одночасно, за офіційними даними Бюро, легальний оборот ринку зріс більше ніж на 23 мільярди гривень, що свідчить не лише про припинення конкретних злочинних діянь, а й про структурну детінізацію відповідного сегмента економіки [16]. Цей кейс ілюструє фундаментальне положення дисертаційного дослідження: превентивно-аналітичний підхід забезпечує якісно кращий результат порівняно з каральним – і у вимірі вилучених активів, і у вимірі легалізованого економічного обороту.

Водночас автором у процесі проходження практики виявлено системне обмеження, яке суттєво знижує реальну ефективність аналітичної функції БЕБ: неповний доступ до ключових баз даних окремих державних органів. Наявність цієї прогалини свідчить про збереження міжвідомчих бар'єрів у сфері інформаційної взаємодії, що апріорі обмежує можливості протидії економічній злочинності в Україні. Подолання цього обмеження передбачене законопроектом № 14207-1, однак його остаточне правове закріплення потребує системного підходу, що виходить за межі окремого законодавчого акта. Крім того, критично важливим напрямом подальшої цифрової трансформації є розбудова спроможностей БЕБ у сфері моніторингу операцій з віртуальними активами – сегменті, який, як було показано у підрозділах 1.1 та 2.1, формує якісно нові ризики і стосовно якого національна нормативна база залишається незавершеною. Конкретні пропозиції щодо розвитку цього напрямку стануть предметом підрозділу 3.1.

Міжвідомча взаємодія як системний чинник: БЕБ – Держфінмоніторинг – ДАСУ – Рахункова палата

Четвертий вимір інституційної спроможності БЕБ – міжвідомчий – має особливе значення з огляду на структурну природу економічних злочинів, що була обґрунтована у підрозділі 1.1: жодна правоохоронна структура ізольовано не здатна ефективно протидіяти складним транскордонним схемам, які

одночасно зачіпають податкову, митну, банківську та корпоративну сфери. Саме тому розвиток системи ефективної міжвідомчої координації становить критично важливу складову євроінтеграційної реформи.

У сфері протидії відмиванню доходів базовим партнером БЕБ виступає Державна служба фінансового моніторингу України, що функціонує на підставі Положення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 року № 537 [19], та спеціальних положень Закону № 361-IX [24]. Автор вважає, що якість взаємодії БЕБ з Держфінмоніторингом набуває визначальної ваги саме у контексті викликів, пов'язаних з криптосегментом: оперативний обмін інформацією щодо підозрілих операцій з віртуальними активами, типологій відмивання через стейблкоїни та DeFi-протоколи є передумовою адекватного реагування держави на дедалі більш складні схеми легалізації злочинних доходів. Як було показано у підрозділі 2.1, оновлені стандарти FATF (Рекомендація 15, переглянута Рекомендація 16) та нормативний пакет ЄС (MiCA, AMLR, AMLD6) вимагають саме такого формату тісної професійної координації між правоохоронним та регуляторним компонентами національної системи ПБК/ФТ.

Принципово важливим напрямом є взаємодія БЕБ з органами державного фінансового контролю – Рахунковою палатою України та Державною аудиторською службою України. Правовою основою такої взаємодії у частині Рахункової палати слугує Закон України від 2 липня 2015 року № 576-VIII «Про Рахункову палату» [27], яким на цей вищий орган зовнішнього державного фінансового контролю покладено обов'язок інформувати правоохоронні органи, зокрема БЕБ, про виявлені за результатами контрольних заходів порушення, що містять ознаки кримінальних правопорушень у сфері економіки. Відповідно, матеріали контрольних заходів Рахункової палати та Державної аудиторської служби об'єктивно становлять цінний емпіричний ресурс для аналітичних підрозділів БЕБ у частині виявлення схем зловживань з публічними коштами. Посилення системного характеру цієї взаємодії (формалізація процедур передачі матеріалів, налагодження оперативних каналів інформаційної взаємодії, спільні

аналітичні проєкти) становить окремий напрям удосконалення інституційної спроможності Бюро, пропозиції щодо якого будуть розгорнуті у підрозділі 3.2.

Проміжні висновки до підрозділу 2.2

Здійснений чотиривимірний аналіз інституційної спроможності БЕБ дозволяє сформулювати низку системних положень. *По-перше*, автором встановлено, що правовий вимір спроможності Бюро характеризується частковою модернізацією (Закон № 3840-IX, 2024 р.), однак його повноцінне приведення у відповідність із вимогами ЄС та МВФ потребує ухвалення законопроєкту № 14207-1, що закріпить спеціальний статус, ексклюзивні повноваження Директора та аналітичний пріоритет. *По-друге*, кадровий вимір демонструє безпрецедентний прогрес завдяки одноразовій атестації з участю міжнародних експертів з правом вирішального голосу (охоплення 96,4% працівників), що становить якісно нову антикорупційну практику у вітчизняному публічному управлінні. *По-третьє*, аналітичний вимір ілюструє реальне втілення переходу від каральної до превентивно-аналітичної моделі через розбудову ЄІС та Автоматизованої системи виявлення ризиків на базі IBM SPSS Modeller, ефективність якої підтверджена кейс-стаді ринку пального 2025–2026 років (понад 250 млн грн вилучень, +23 млрд грн легального обороту). *По-четверте*, міжвідомчий вимір зберігає суттєві обмеження, пов'язані як з неповним доступом БЕБ до інформаційних баз, так і з недостатньою формалізацією процедур взаємодії з Держфінмоніторингом, ДАСУ та Рахунковою палатою.

Виявлені досягнення та системні прогалини інституційної спроможності БЕБ створюють емпіричний фундамент для третього – рекомендаційного – розділу дослідження, де буде запропоновано конкретні напрями удосконалення публічної політики протидії економічним злочинам: у підрозділі 3.1 – через призму адаптації антикорупційних вимог ЄС до країн-кандидатів, оновлення нормативної бази щодо віртуальних активів та імплементації FATF-стандартів; у підрозділі 3.2 – через призму оптимізації механізмів взаємодії БЕБ з

профільними інституціями ЄС (OLAF, EPPO) та суміжними українськими органами.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного у другому розділі аналітичного дослідження автором оцінено актуальний стан та перспективи інституційного забезпечення протидії економічним злочинам в Україні на прикладі Бюро економічної безпеки України, що дозволяє сформулювати такі висновки.

1. Встановлено, що роль публічної політики протидії економічним злочинам у міжнародних фінансових відносинах України безпосередньо детермінує здатність держави залучати та ефективно використовувати зовнішню фінансову допомогу обсягом понад 140 мільярдів євро, що надходить через конвергенцію трьох механізмів – Ukraine Facility (50 млрд євро), програми МВФ EFF (8,1 млрд дол. США) та Ukraine Support Loan (90 млрд євро). Конкретними операційними інструментами обумовленості виступають індикатори Плану України та структурні бенчмарки EFF, найбільші затримки у виконанні яких зафіксовано саме у напрямі реформування БЕБ.

2. Виявлено, що вплив стандартів FATF та MONEYVAL на фінансову репутацію України реалізується через три ключові оновлення 2024–2025 років (NRA Toolkit, переглянута Рекомендацію 16, шостий звіт щодо віртуальних активів), адаптація до яких становить окремий блок зобов'язань України. Індекс сприйняття корупції 2025 року (36/100) відображає, що основним драйвером прогресу залишається зовнішня обумовленість, а не внутрішні інституційні зрушення.

3. Зафіксовано, що емпіричним виявом інтеграції БЕБ у європейську архітектуру протидії економічним злочинам є функціонування Управління міжнародного співробітництва у складі трьох вузькопрофільних відділів, участь у програмі OECD TIWB-CI, реалізація Twinning-проектів з НБУ щодо захисту євро та Робоча угода з EPPO 2022 року. Зазначені механізми становлять початкову базу, яка, однак, потребує якісного посилення.

4. Обґрунтовано чотиривимірну модель оцінювання інституційної спроможності БЕБ (правовий, кадровий, аналітичний, міжвідомчий виміри), застосування якої засвідчило: правовий вимір потребує ухвалення законопроекту № 14207-1 для закріплення спеціального статусу; кадровий вимір демонструє безпрецедентний прогрес через одноразову атестацію з охопленням 96,4% працівників за участю міжнародних експертів; аналітичний вимір через ЄІС та IBM SPSS Modeller підтвердив свою ефективність у кейс-стаді ринку пального (понад 250 млн грн вилучень, +23 млрд грн легалізованого обороту); міжвідомчий вимір потребує формалізації взаємодії з Держфінмоніторингом, ДАСУ та Рахунковою палатою.

5. Встановлено, що ключовим системним обмеженням інституційної спроможності БЕБ залишається нормативний розрив у сфері регулювання віртуальних активів, що, з огляду на темпи цифрової трансформації економіки та стандарти MiCA і FATF, потребує невідкладного законодавчого вирішення.

Оцінений стан інституційного забезпечення та виявлені системні прогалини створюють емпіричний фундамент для третього розділу дослідження, у межах якого буде розроблено обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення публічної політики протидії економічним злочинам в Україні на основі адаптації європейського досвіду.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ЗЛОЧИНАМ В УКРАЇНІ: НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ДОСВІДУ ЄС

3.1. Ідентифікація антикорупційних вимог ЄС до країн-кандидатів та механізми адаптації вітчизняної політики до європейської системи захисту економіки

Кластер 1 «Основи процесу вступу до ЄС» як рамка антикорупційних вимог

Аналітичний розгляд, здійснений у другому розділі дослідження, продемонстрував, що інституційна спроможність БЕБ, попри значний прогрес, зберігає системні прогалини у правовому, кадровому, аналітичному та міжвідомчому вимірах. Логіка переходу від діагностичного до рекомендаційного етапу дисертаційного дослідження передбачає передусім ідентифікацію конкретного нормативного та інституційного каркасу антикорупційних вимог Європейського Союзу до країн-кандидатів – зовнішнього орієнтира, відповідно до якого має бути спроектована публічна політика України у досліджуваній сфері.

Первинним рівнем цієї рамки є архітектура переговорного процесу щодо вступу в ЄС, структурована у шість тематичних кластерів, перший з яких – «Основи процесу вступу до ЄС» (Fundamentals of the EU Accession Process) – об'єднує найбільш чутливі для вступу сфери: верховенство права, демократичні інституції, реформу державного управління, економічні критерії та функціонування внутрішнього ринку. Саме Кластер 1 було відкрито для України як один із перших ключових етапів переговорного процесу; він містить Розділ 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділ 24 «Простір свободи, безпеки та справедливості», обидва з яких безпосередньо пов'язані з предметом цього дослідження.

Операційним документом імплементації вимог Кластера 1 в Україні є Дорожня карта з питань верховенства права, затверджена Розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р, яка закріплює 124 стратегічних результати та 529 конкретних заходів [6]. У частині протидії економічним злочинам ключовими антикорупційними індикаторами Кластера 1, ідентифікованими у Звіті Європейської Комісії щодо України за 2025 рік [36], є: забезпечення реальної інституційної незалежності органів економічної безпеки (з прямим посиленням на завершення реформи БЕБ); імплементація Директиви (ЄС) 2017/1371 щодо криміналізації шахрайства з фінансовими інтересами ЄС; повна гармонізація національного AML/CFT-законодавства з оновленим пакетом ЄС 2024 року; адаптація регулювання віртуальних активів до Регламенту MiCA; побудова дієвих механізмів взаємодії з OLAF та EPPO.

Комплементарним елементом зазначеної рамки є проєкт Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки, розробка якого завершена Національним агентством з питань запобігання корупції у квітні 2026 року та який, відповідно до прогнозів Transparency International Ukraine, формуватиме стратегічну рамку національної антикорупційної політики на наступну п'ятирічку [28]. Як наголошується у навчальному посібнику «Антикорупційна політика ЄС» за авторством Т. Мельник та ін. (2023), європейська антикорупційна політика базується не лише на реактивних, але передусім на превентивних механізмах – прозорості публічних закупівель, декларуванні активів, захисті викривачів та культивуванні доброчесності публічних службовців [12]. Ця фундаментальна теза, повертаючи наш дослідницький рух до наскрізної лінії переходу від каральності до превенції, визначає магістральний вектор, за яким має розгортатися адаптація української системи.

Гар-аналіз повноважень БЕБ у контексті європейських стандартів

Автором дослідження здійснено структурований гар-аналіз – систематизоване порівняння чинних повноважень БЕБ з вимогами європейського законодавства у ключових функціональних сферах. Результати цього аналізу, систематизовані у таблиці 3.1, дозволяють ідентифікувати конкретні невідповідності та пріоритетні напрями реформування.

**Гар-аналіз повноважень БЕБ у контексті вимог європейського
законодавства**

Функціональна сфера	Поточний стан в Україні / БЕБ	Європейський стандарт / вимога	Прогалина та пріоритетна дія
Захист фінансових інтересів ЄС	Проект закону про криміналізацію шахрайства з коштами ЄС на стадії узгодження з OLAF/DG JUST	Директива (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive); повна криміналізація ПДВ-шахрайства > 10 млн євро	Відсутність чинної процесуальної рамки. Пріоритет: ухвалення закону протягом 2026 р.
Регулювання віртуальних активів	Закон № 2074-IX прийнятий, але не чинний; БЕБ не має повноважень аналізу криптооперацій	Регламент MiCA (ЄС) 2023/1114; TFR 2023/1113; Рекомендації 15 та 16 FATF	Системний нормативний розрив. Пріоритет: ухвалення податкових змін та гармонізація з MiCA
Інституційна незалежність	Закон № 1150-IX без спеціального статусу; законопроект № 14207-1 на розгляді ВРУ	Стандарти ЄС щодо незалежності правоохоронних органів; вимоги Ukraine Facility	Обмежена операційна автономія. Пріоритет: ухвалення законопроекту № 14207-1
Взаємодія з OLAF та EPPO	Робоча угода EPPO-ОГП 2022 р.; консультації БЕБ з OLAF у стадії розвитку	Модель обміну оперативною інформацією за стандартами EPPO/OLAF; участь у JITs	Фрагментарність каналів. Пріоритет: формалізація робочих угод БЕБ-OLAF
AML/CFT-нагляд	Закон № 361-IX; Держфінмоніторинг як ПФР; обмежена взаємодія БЕБ із ПФР у криптосегменті	Регламент AMLR 2024/1624; Директива AMLD6 2024/1640; централізований нагляд AMLA	Часткова гармонізація. Пріоритет: адаптація законодавства до пакета 2024 р. та інтеграція з AMLA

Джерело: складено автором на основі [20; 23; 40; 67; 66; 70; 41; 21; 6; 36].

Представлений у таблиці 3.1 гар-аналіз демонструє, що з п'яти ключових функціональних напрямів української системи протидії економічним злочинам жоден не досяг повної відповідності європейським стандартам. При цьому найбільш критичними є три прогалини: відсутність повноцінної процесуальної рамки криміналізації шахрайства з коштами ЄС (PIF Directive); відсутність

чинного закону про віртуальні активи та механізмів моніторингу криптооперацій; обмежена інституційна незалежність БЕБ, що унеможливорює його повну інтеграцію у європейську систему правоохоронної координації. Подолання кожної з цих прогалин потребує не лише законодавчих змін, а й інституційного посилення аналітичних, оперативних та міжнародних підрозділів БЕБ.

Адаптація до Регламенту MiCA та Transfer of Funds Regulation: виклики крипторинку

З огляду на динаміку цифрової трансформації економіки та актуальність проблематики для державної політики окремого детального розгляду потребує блок вимог ЄС щодо регулювання криптоактивів. Регламент (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA), повне застосування якого розпочалося 30 грудня 2024 року, встановлює комплексну регуляторну рамку, що охоплює чотири ключові компоненти: обов'язкову авторизацію та пруденційний нагляд за постачальниками послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів (Crypto-Asset Service Providers, CASPs); спеціальний режим емітентів токенів, прив'язаних до активів (Asset-Referenced Tokens, ART), та токенів електронних грошей (Electronic Money Tokens, EMT); правила захисту інвесторів та ринкової прозорості; заходи протидії зловживанням на ринку криптоактивів, зокрема інсайдерській торгівлі та маніпулюванню цінами [67].

Доповненням до MiCA у частині протидії відмиванню є Регламент (ЄС) 2023/1113 (Transfer of Funds Regulation, recast), який поширює «Travel Rule» FATF на криптоперекази, зобов'язуючи CASPs збирати, верифікувати та передавати ідентифікаційні дані відправника й одержувача при переказах будь-якого розміру [66]. Ця вимога корелює з переглянутою у 2025 році Рекомендацією 16 FATF [50] та формує глобально-європейський стандарт прозорості криптопереказів, що має вирішальне значення для протидії транскордонним схемам легалізації.

Україна станом на квітень 2026 року знаходиться у стані затяжного нормативного розриву: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX «Про віртуальні активи» не набрав чинності через відсутність супровідних змін до Податкового кодексу України [21]. Цей розрив створює як правову невизначеність для учасників крипторинку, так і системний ризик для національної системи ПВК/ФТ, оскільки криптооперації здійснюються поза повноцінним державним моніторингом, а БЕБ не має ні відповідних законодавчих повноважень, ні технологічного інструментарію для їх системного аналізу. Типологічний аналіз ризиків відмивання через криптосегмент, здійснений автором на основі звітів FATF 2024 та 2025 років [48; 49], систематизовано у таблиці 3.2, що окреслює конкретні вектори загроз та пропонувані інструменти реагування з боку БЕБ.

Таблиця 3.2

**Типологія ризиків відмивання доходів через криптосегмент та
пропонувані інструменти реагування БЕБ**

Типологія ризику	Конкретні схеми та патерни	Джерело стандарту	Інструменти реагування БЕБ
Крипто-змішувачі (mixers/tumblers)	Використання Tornado Cash, Sinbad та аналогічних сервісів для приховування походження коштів	FATF VA Report 2025; санкції OFAC/ЄС	On-chain аналітика; взаємодія з CASPs щодо заблокованих адрес
Міжланцюгові мости (cross-chain bridges)	Переказ активів між блокчейнами для розриву ланцюга простежування (Ethereum → BNB, Avalanche)	FATF R.15; звіти Chainalysis	Cross-chain tracing tools; обмін інформацією з ПНВА країн ЄС
Стейблкоїни в обхід санкцій	USDT/USDC як засіб транскордонних переказів для санкційних суб'єктів; P2P-торгівля поза регульованими біржами	FATF VA Report 2025; Регламент ЄС про санкції	Моніторинг on-chain активностей; взаємодія з Держфінмоніторингом та НБУ

Типологія ризику	Конкретні схеми та патерни	Джерело стандарту	Інструменти реагування БЕБ
DeFi-протоколи	Використання децентралізованих бірж (Uniswap) та lending-платформ для маскуванню руху коштів	MiCA (обмежене регулювання); FATF R.15	Аналіз смарт-контрактів; методики on-chain-forensics
NFT wash trading	Фіктивні угоди з NFT між підконтрольними гаманцями для легалізації доходів	MiCA art. 3 (деякі виключення); FATF VA 2025	Моніторинг маркетплейсів; аналіз патернів купівлі-продажу

Джерело: складено автором на основі [48; 49; 50; 67; 66].

У практичному вимірі адаптація України до стандартів MiCA та TFR потребує комплексу взаємопов'язаних заходів: прискореного ухвалення податкових змін, які введуть у дію Закон № 2074-IX; гармонізації положень цього закону з MiCA у частині авторизації CASPs, режиму стейблкоїнів та нагляду за ринком; розбудови у структурі БЕБ спеціалізованого підрозділу з блокчейн-аналітики, оснащеного сучасним інструментарієм on-chain моніторингу (комерційними аналогами Chainalysis, TRM Labs, Elliptic); налагодження системної взаємодії БЕБ з Державною службою фінансового моніторингу у частині обміну даними про підозрілі криптооперації; активної участі БЕБ у формуванні Національної оцінки ризиків у сфері віртуальних активів відповідно до оновленого Керівництва FATF 2024 року та NRA Toolkit 2025 року [46]. Перелічені заходи формують конкретну «дорожню карту цифрової адаптації», практична реалізація якої перетворить БЕБ на функціонально дієздатного суб'єкта превентивно-аналітичного контролю у криптосегменті.

На цьому етапі дослідження автор вважає за доцільне повернутися до сформульованого у підрозділі 1.1 робочого визначення економічного моніторингу в умовах цифрової трансформації та зафіксувати його остаточне авторське формулювання: *економічний моніторинг в умовах цифрової трансформації* розуміється як інтегрована аналітико-контрольна функція

держави, що реалізується уповноваженими органами публічної влади через автоматизовану обробку структурованих даних з державних реєстрів, фіскальних, митних та фінансових інформаційних систем, включно з on-chain даними операцій з віртуальними активами, на основі гармонізованих з європейськими стандартами (MiCA, TFR, Рекомендація 16 FATF) методологічних протоколів, з метою дистанційного виявлення ризиків, типологізованих схем відмивання та ознак економічних правопорушень без безпосереднього контактного втручання у діяльність легальних суб'єктів господарювання. Запропоноване визначення набуває статусу пропонованого концептуального внеску цього дослідження у понятійний апарат науки публічного управління.

Роль БЕБ у системі захисту фінансових інтересів ЄС (PIF Directive)

Четвертим ключовим елементом адаптації вітчизняної політики до європейських стандартів є побудова дієвої системи захисту фінансових інтересів Європейського Союзу на території України. Актуальність цього напряму обумовлена безпрецедентними масштабами фінансової підтримки, що надходить в Україну в рамках Ukraine Facility (до 50 млрд євро) та пакета Ukraine Support Loan (до 90 млрд євро на 2026–2027 роки), а також перспективою поширення юрисдикції Європейської прокуратури на злочини, вчинені щодо цих коштів на території України.

Нормативним еталоном захисту фінансових інтересів ЄС є Директива (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive), імплементація якої закріплена як пряме зобов'язання України у межах Ukraine Plan [40; 17]. Директива встановлює мінімальні стандарти криміналізації шахрайства з бюджетом ЄС, зокрема у сфері ПДВ-шахрайства на суму понад 10 мільйонів євро, корупції посадових осіб, привласнення коштів та відмивання доходів, пов'язаних із зазначеними злочинами. Як встановлено автором у процесі проходження практики в Управлінні міжнародного співробітництва БЕБ, станом на 2026 рік консультації щодо проєкту закону про криміналізацію шахрайських дій з коштами ЄС

перебувають на стадії узгодження з Європейським бюро з питань боротьби з шахрайством (OLAF) та Генеральним директором з юстиції Європейської Комісії (DG JUST) за координацією Секретаріату Кабінету Міністрів України [16]. Його ухвалення становитиме завершальний елемент національної нормативної рамки у цій сфері.

Практичним виміром інтеграції БЕБ у європейську систему захисту фінансових інтересів ЄС є Меморандум про співробітництво з Аудиторською Радою Ukraine Facility, укладений у 2024 році, а також підготовка до інтеграції у механізми взаємодії з OLAF, зокрема у форматі спільних адміністративних розслідувань. Особливо актуальним у цьому контексті є Спеціальний звіт Європейського суду аудиторів SR-2025-26, який зафіксував, що навіть у межах самого Європейського Союзу обмін оперативною інформацією між OLAF, ЕРРО, Eurojust та Europol залишається недостатнім [42] – що визначає орієнтир, якого Україна має уникати при розбудові власних каналів інтеграції.

Превентивна модель як стрижневий елемент адаптації

Системним завершенням усіх зазначених напрямів адаптації є перехід на якісно нову методологію правоохоронної роботи, яка у європейській традиції позначається терміном Intelligence-led Policing (ILP) та закріплена, зокрема, у новому циклі пріоритетів Європолу EMPACT 2026–2029, де економічні та фінансові злочини визначені серед семи ключових напрямів [71]. Методологічне ядро ILP, детально обґрунтоване у наукових працях Р. Філіана та С. Кірбі (2025) [64] і Р. Хальфі та В. Хардінса (2024) [54], полягає у послідовному переході від реактивно-карального реагування на виявлені злочини до проактивного, аналітично-орієнтованого виявлення ризиків на ранніх стадіях – саме тієї моделі, фундамент якої, як було показано у підрозділі 2.2, вже закладено в БЕБ через впровадження Єдиної інформаційної системи та IBM SPSS Modeller.

Адаптація БЕБ до стандартів OLAF та ЕРРО у межах превентивної моделі охоплює три взаємопов'язані напрями. *По-перше*, методологічну синхронізацію – перейняття європейських стандартів аналізу ризиків, типологій шахрайства та

протоколів документування доказів. *По-друге*, технологічну інтеграцію – забезпечення сумісності інформаційних систем БЕБ з базами даних європейських інституцій у межах, допустимих для країни-кандидата, із дотриманням вимог Загального регламенту про захист даних (GDPR). *По-третє*, кадрову гармонізацію – системне навчання персоналу європейським стандартам через програми Twinning, TIWB-CI та Європейської поліцейської академії (CEPOL). Зазначений комплекс заходів становить системну основу для переходу БЕБ з позиції органу, що реагує на вже вчинені злочини, до позиції суб'єкта, який їх прогнозує та запобігає.

Проміжні висновки та перехід до підрозділу 3.2

Здійснений у цьому підрозділі аналіз дозволяє сформулювати низку положень, що формують рекомендаційну основу першого рівня стратегії адаптації. *По-перше*, автором ідентифіковано багаторівневу архітектуру антикорупційних вимог ЄС до країн-кандидатів, що охоплює Кластер 1 переговорного процесу, Дорожню карту з питань верховенства права, Директиву PIF, оновлений AML/CFT-пакет 2024 року, Регламент MiCA та стандарти FATF. *По-друге*, гар-аналіз повноважень БЕБ засвідчив наявність системних прогалин у всіх ключових функціональних сферах, найбільш критичними з яких є відсутність повноцінної криміналізації шахрайства з коштами ЄС, нормативний розрив у сфері віртуальних активів та обмежена інституційна незалежність Бюро. *По-третє*, розроблено конкретну дорожню карту цифрової адаптації до стандартів MiCA та TFR, що включає п'ять пріоритетних заходів – від податкових змін до розбудови блокчейн-аналітики. *По-четверте*, обґрунтовано системний перехід на превентивну модель Intelligence-led Policing як стрижневий елемент адаптації, що узгоджується з практикою Європолу та пріоритетами EMPACT 2026–2029. Практичні механізми взаємодії БЕБ з інституціями ЄС (OLAF, EPPO) та суміжними українськими органами стануть предметом підрозділу 3.2.

3.2. Сучасні механізми взаємодії національних органів економічної безпеки з інституціями Європейського Союзу

Взаємодія БЕБ з Європейським бюро з питань боротьби з шахрайством (OLAF): від консультативного формату до спільних адміністративних розслідувань

Логіка адаптації української публічної політики протидії економічним злочинам до європейських стандартів, обґрунтована у підрозділі 3.1, набуває свого практичного виміру у площині конкретних механізмів взаємодії національних органів економічної безпеки з інституціями Європейського Союзу. Ключовим партнером Бюро економічної безпеки України у європейській архітектурі протидії шахрайству з публічними фінансами виступає Європейське бюро з питань боротьби з шахрайством (European Anti-Fraud Office, OLAF) – адміністративний орган Європейської Комісії, що здійснює незалежні розслідування шахрайства, корупції та інших протиправних діянь, які зачіпають фінансові інтереси Союзу.

Автором у процесі проходження науково-дослідної практики в Управлінні міжнародного співробітництва БЕБ встановлено, що взаємодія Бюро з OLAF станом на 2026 рік перебуває у стадії переходу від консультативного до повноцінного операційного формату. Початковий етап співпраці, започаткований у межах координації з Секретаріатом Кабінету Міністрів України та Генеральним директором з питань юстиції Європейської Комісії (DG JUST), охоплював консультації щодо проєкту закону про криміналізацію шахрайства з коштами Європейського Союзу на території України [16]. Подальший розвиток взаємодії об'єктивно потребує переходу до двох якісно нових форматів: укладення двосторонньої робочої угоди між БЕБ та OLAF, що закріпить правову рамку обміну оперативною інформацією, та участі БЕБ у спільних адміністративних розслідуваннях щодо підозр у шахрайстві з коштами Ukraine Facility та інших фінансових інструментів ЄС на території України.

Актуальність зазначених форматів підкреслюється безпрецедентними масштабами діяльності OLAF: за даними Звіту Офісу за 2024 рік, загальний обсяг

коштів, рекомендованих до стягнення за результатами 246 завершених розслідувань, становив 871,5 мільйона євро, причому серед знакових справ – розслідування щодо коштів ЄС у розмірі 114 мільйонів євро, спрямованих на постачання генераторів до України [63]. Зазначений кейс наочно ілюструє, що фінансова допомога ЄС, яка надходить до України, об'єктивно стає предметом уваги OLAF, а отже взаємодія БЕБ з цим органом набуває не лише стратегічного, а й негайного операційного значення.

Взаємодія з Європейською прокуратурою (EPPO) та перспективи спільних слідчих груп

Другою профільною інституцією ЄС у сфері протидії економічним злочинам є Європейська прокуратура (European Public Prosecutor's Office, EPPO) – незалежний наднаціональний орган, що здійснює кримінальне переслідування злочинів проти фінансових інтересів Європейського Союзу у 24 державах-членах ЄС. Правовою основою співпраці України з EPPO є Робоча угода між Європейською прокуратурою та Офісом Генерального прокурора України, підписана 18 березня 2022 року [75], що створює платформу для обміну оперативною інформацією, координації слідчих дій та формування спільних слідчих груп (Joint Investigation Teams, JITs) за кримінальними провадженнями, пов'язаними зі злочинами, що зачіпають бюджет Союзу.

Масштаб діяльності EPPO, зафіксований у її Річному звіті за 2024 рік, ілюструє критичну важливість цієї платформи: 2 666 активних розслідувань із сукупним оціненим збитком у 24,8 мільярда євро, з яких 311 справ безпосередньо пов'язані з NextGenerationEU – основним фінансовим інструментом відновлення Союзу після пандемії [44]. З огляду на те, що Ukraine Facility за своєю архітектурою близький до NextGenerationEU, а обсяги фінансування України протягом 2024–2027 років будуть співставними, об'єктивним є припущення про поступове поширення уваги EPPO на відповідні справи на території України – особливо у разі виявлення транскордонних схем за участю громадян або компаній держав-членів ЄС.

Автор вважає, що стратегічним напрямом розвитку взаємодії БЕБ з ЕРРО має стати створення інституційного механізму координації між Бюро, Офісом Генерального прокурора України та Європейською прокуратурою, у межах якого БЕБ виступатиме як правоохоронний орган, що здійснює процесуальне розслідування злочинів проти фінансових інтересів ЄС, вчинених на території України. Зазначена модель передбачає три взаємопов'язані елементи: нормативне закріплення повноважень БЕБ у сфері захисту коштів ЄС через імплементацію PIF Directive; формування спільних слідчих груп БЕБ з компетентними органами держав-членів ЄС за окремими кримінальними провадженнями, що підслідні Бюро; регулярний обмін оперативною інформацією у межах Робочої угоди з ЕРРО із дотриманням вимог GDPR у частині передачі персональних даних.

Системна координація БЕБ з національними органами державного фінансового контролю

Міжнародний вимір взаємодії БЕБ не може бути ефективно реалізований без паралельного посилення координації на національному рівні – з Державною службою фінансового моніторингу України, Рахунковою палатою України, Державною аудиторською службою, Державною податковою та митною службами, Національним банком України. Автор на основі аналізу, проведеного у підрозділі 2.2, ідентифікує формалізацію системи міжвідомчої координації як один з найбільш пріоритетних напрямів удосконалення інституційної спроможності Бюро. Концептуальну модель такої координації, що враховує специфічну функціональну роль кожного з партнерів, систематизовано у таблиці 3.3.

**Модель системної координації БЕБ з національними органами у сфері
протидії економічним злочинам**

Орган-партнер	Функціональна роль у координації	Запропоновані механізми взаємодії з БЕБ
Державна служба фінансового моніторингу	Підрозділ фінансової розвідки; збір та аналіз інформації про підозрілі фінансові операції, у тому числі у криптосегменті	Оперативний обмін даними щодо підозрілих операцій; спільна методологія виявлення типологій відмивання через віртуальні активи
Рахункова палата України	Вищий орган зовнішнього фінансового контролю; обов'язок інформування БЕБ про ознаки економічних правопорушень (ст. 7 ЗУ № 576-VIII)	Формалізація процедур передачі матеріалів; система зворотного зв'язку; спільні аналітичні проекти з ризик-орієнтованого контролю
Державна аудиторська служба	Внутрішній державний фінансовий контроль; аудит використання публічних коштів	Регулярна передача матеріалів контрольних заходів з ознаками злочинів; участь у розробці методологій фінансового аудиту
Державна податкова служба	Адміністрування податків; податковий аудит; ризик-орієнтована система моніторингу	Спільне використання податкових баз даних для аналізу; координація розслідувань ПДВ-схем та трансфертного ціноутворення
Державна митна служба	Митний контроль; протидія контрабанді та митним правопорушенням	Обмін даними митних декларацій у режимі реального часу; координація у справах товарної контрабанди
Національний банк України	Регулятор банківського та небанківського фінансового сектора; наглядовий орган	Обмін інформацією про підозрілі транзакції; спільна участь у Twinning-проектах (зокрема із захисту євро)

Джерело: складено автором на основі [20; 27; 19; 24; 58].

Практичне впровадження запропонованої моделі координації потребує комплексу організаційно-правових рішень. По-перше, укладення двосторонніх меморандумів про співпрацю між БЕБ та кожним із профільних державних органів, що формалізують процедури обміну інформацією, строки реагування на запити та формати спільної аналітичної роботи. По-друге, створення постійної міжвідомчої платформи координації, на кшталт існуючої Ради з питань

економічної безпеки, з конкретним функціональним наповненням – спільні засідання, єдина методологія аналізу ризиків, узгоджені пріоритети роботи. Потреє, забезпечення інтероперабельності інформаційних систем БЕБ, Держфінмоніторингу, Рахункової палати та ДАСУ з дотриманням вимог Загального регламенту про захист даних (GDPR) та законодавства України про захист персональних даних.

Особливого значення набуває реалізація норми, закріпленої у Законі України «Про Рахункову палату» від 2 липня 2015 року № 576-VIII [27], якою на Рахункову палату покладено обов'язок інформувати правоохоронні органи, зокрема БЕБ, про виявлені за результатами контрольних заходів порушення, що містять ознаки кримінальних правопорушень у сфері економіки. Автор вважає, що формалізація процедур передачі відповідних матеріалів (чіткі строки, форма, протоколи реагування БЕБ) та створення системи зворотного зв'язку щодо результатів розслідування переданих матеріалів становить конкретний прикладний напрям удосконалення взаємодії. Аналогічний підхід має бути реалізований і у взаємодії з Державною аудиторською службою, матеріали контрольних заходів якої об'єктивно становлять цінний емпіричний ресурс для аналітичних підрозділів БЕБ.

Кадрова та технологічна інтеграція через програми Twinning, TIWB-CI та CEPOL

Третім функціональним напрямом розбудови взаємодії БЕБ з європейськими інституціями є кадрова та технологічна гармонізація через участь у профільних програмах міжнародної технічної допомоги. Як було показано у підрозділі 2.1, БЕБ уже активно бере участь у програмі Організації економічного співробітництва та розвитку TIWB-CI, що забезпечує методологічний супровід з боку експертів Австралії та Нідерландів у сфері розслідування складних схем транскордонного ухилення від сплати податків, та реалізує проекти Twinning (зокрема у сфері захисту євро від підробок). Автор вважає, що подальший розвиток відповідного напрямку має охоплювати кілька конкретних треків.

Першим треком є розширення участі БЕБ у Twinning-проектах за напрямками, що відповідають пріоритетам Кластера 1 переговорного процесу, – зокрема у сфері AML/CFT-нагляду з партнерством компетентних органів держав-членів ЄС. Другим треком є системна участь персоналу БЕБ у програмах підвищення кваліфікації Європейської поліцейської академії (Counter Network of EU Union Agencies for Training, CEPOL), що забезпечить перейняття європейських стандартів оперативної та аналітичної роботи. Третім треком є розбудова обміну персоналом (exchange programs) з OLAF, EPPO та профільними правоохоронними органами держав-членів, що дозволить забезпечити практичне ознайомлення українських детективів і аналітиків з європейськими методологіями розслідування.

Технологічна інтеграція як окремий вимір охоплює розбудову інформаційної сумісності БЕБ з європейськими системами обміну даними – передусім Анти-шахрайською інформаційною системою OLAF (Anti-Fraud Information System, AFIS), а також платформою SIENA Європолу для обміну оперативною інформацією. Зазначений напрям потребує не лише технічних рішень, а й правового забезпечення захисту персональних даних відповідно до GDPR, що становить окреме комплексне завдання у межах адаптації до acquis ЄС.

Комплексна модель реформування БЕБ як інтегрована рекомендація

Логічним завершенням рекомендаційного блоку дисертаційного дослідження є формулювання комплексної моделі реформування БЕБ, що інтегрує усі запропоновані напрями у єдину систему. Автором сформовано такий підсумок відповідно до чотиривимірної структури інституційної спроможності, обґрунтованої у підрозділі 2.2. Систематизовану модель представлено у таблиці 3.4.

Комплексна модель реформування БЕБ як інтегрована рекомендація дослідження

Вимір інституційної спроможності	Пріоритетні напрями реформування	Очікуваний результат / індикатор виконання
Правовий	Ухвалення законопроекту № 14207-1; імплементація PIF Directive; гармонізація із AMLR/AMLD6 2024 р.; ухвалення податкових змін для введення в дію Закону № 2074-IX «Про віртуальні активи»	Закріплення спеціального статусу БЕБ; криміналізація шахрайства з коштами ЄС; відповідність індикаторам Ukraine Facility та структурним бенчмаркам EFF
Кадровий	Завершення одноразової атестації персоналу; відкритий конкурс на заміщення посад; системна участь у програмах CEPOL та обміні персоналом з OLAF/EPPO	Повна ротація кадрового складу з підтвердженою доброчесністю; інтеграція у європейську правоохоронну культуру
Аналітичний	Розширення функціоналу ЄІС та IBM SPSS Modeller; створення підрозділу з блокчейн-аналітики; розробка методології моніторингу криптооперацій за стандартами MiCA та FATF R.16	Перехід до повноцінної моделі Intelligence-led Policing; дистанційне виявлення ризиків у криптосегменті; сумісність з AFIS та SIENA
Міжвідомчий	Формалізація координації з Держфінмоніторингом, Рахунковою палатою, ДАСУ, ДПС, Держмитслужбою, НБУ; двосторонні меморандуми; постійна міжвідомча платформа	Оперативний обмін даними; єдина методологія аналізу ризиків; реалізація ст. 7 ЗУ № 576-VIII щодо передачі матеріалів Рахунковою палатою
Міжнародний (окремий вимір)	Двостороння робоча угода БЕБ-OLAF; формування JTs з державами-членами ЄС; розбудова взаємодії з EPPO через ОГП	Інтеграція у європейську архітектуру протидії шахрайству; спільні адміністративні розслідування; регулярний обмін оперативною інформацією

Джерело: складено автором на основі комплексного синтезу результатів дисертаційного дослідження.

Представлена у таблиці 3.4 комплексна модель реформування становить інтегральну рекомендацію цього дисертаційного дослідження, сформовану на перетині теоретичних висновків Розділу 1, аналітичних результатів Розділу 2 та адаптаційних рекомендацій підрозділу 3.1. Практична реалізація цієї моделі перетворить БЕБ на повноцінний європейський інститут фінансових розслідувань, здатний ефективно реалізовувати публічну політику протидії економічним злочинам в умовах євроінтеграції України.

Проміжні висновки до підрозділу 3.2

Здійснений аналіз механізмів взаємодії національних органів економічної безпеки з інституціями ЄС та суміжними українськими органами дозволяє зафіксувати такі положення. Автором встановлено, що взаємодія БЕБ з OLAF потребує переходу від консультативного формату до укладення двосторонньої робочої угоди та участі у спільних адміністративних розслідуваннях; взаємодія з ЕРРО має розвиватися у напрямі інституційного залучення БЕБ через ОГП та формування спільних слідчих груп із компетентними органами держав-членів ЄС. Координація з Держфінмоніторингом, Рахунковою палатою, ДАСУ, ДПС, Держмитслужбою та НБУ потребує формалізації через двосторонні меморандуми, постійну міжвідомчу платформу та інтероперабельність інформаційних систем. Кадрова та технологічна інтеграція має розвиватися через розширення Twinning, системну участь у CEPOL та технічну сумісність з AFIS і SIENA. Сформована комплексна модель реформування БЕБ у чотирьох вимірах інституційної спроможності становить інтегральну рекомендацію дисертаційного дослідження, практична реалізація якої відповідає як індикаторам Ukraine Facility, так і структурним бенчмаркам програми МВФ EFF.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного у третьому розділі рекомендаційного дослідження автором розроблено обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення публічної політики протидії економічним злочинам в Україні у контексті адаптації європейського досвіду, що дозволяє сформулювати такі висновки.

1. Ідентифіковано багаторівневу архітектуру антикорупційних вимог ЄС до країн-кандидатів, що охоплює Кластер 1 переговорного процесу («Основи процесу вступу до ЄС»), Дорожню карту з питань верховенства права (Розпорядження КМУ № 475-р від 14.05.2025), Директиву (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive), оновлений AML/CFT-пакет ЄС 2024 року (AMLR, AMLD6, AMLA), Регламент MiCA, Transfer of Funds Regulation та оновлені стандарти FATF (Рекомендації 15 та 16). Зазначена рамка становить нормативно-методологічний орієнтир для системного реформування публічної політики України у досліджуваних сфері.

2. Здійснено гар-аналіз повноважень БЕБ у контексті вимог європейського законодавства за п'ятьма функціональними сферами (захист фінансових інтересів ЄС; регулювання віртуальних активів; інституційна незалежність; взаємодія з OLAF та ЕРРО; AML/CFT-нагляд), що виявив відсутність повної відповідності європейським стандартам у жодному з напрямів і дозволив ідентифікувати три найбільш критичні прогалини: відсутність процесуальної рамки криміналізації шахрайства з коштами ЄС, нормативний розрив у сфері віртуальних активів, обмежену інституційну незалежність Бюро.

3. Розроблено дорожню карту цифрової адаптації України до стандартів MiCA та Transfer of Funds Regulation, що включає п'ять пріоритетних заходів: прискорене ухвалення податкових змін для введення у дію Закону № 2074-IX «Про віртуальні активи»; гармонізацію національного законодавства з MiCA у частині авторизації CASPs, режиму стейблкоїнів та нагляду за ринком; розбудову у структурі БЕБ спеціалізованого підрозділу з блокчейн-аналітики; налагодження системної взаємодії БЕБ з Держфінмоніторингом щодо криптооперацій; активну участь БЕБ у формуванні Національної оцінки ризиків у сфері віртуальних активів за методологією FATF.

4. Сформульовано остаточне авторське визначення суміжного поняття: **економічний моніторинг в умовах цифрової трансформації** – це інтегрована аналітико-контрольна функція держави, що реалізується уповноваженими органами публічної влади через автоматизовану обробку структурованих даних

з державних реєстрів, фіскальних, митних та фінансових інформаційних систем, включно з on-chain даними операцій з віртуальними активами, на основі гармонізованих з європейськими стандартами (MiCA, TFR, Рекомендація 16 FATF) методологічних протоколів, з метою дистанційного виявлення ризиків, типологізованих схем відмивання та ознак економічних правопорушень без безпосереднього контактного втручання у діяльність легальних суб'єктів господарювання. Зазначене визначення становить пропонований концептуальний внесок дослідження у понятійний апарат науки публічного управління.

5. Обґрунтовано системну модель реформування механізмів взаємодії БЕБ з інституціями ЄС: перехід від консультативного до операційного формату взаємодії з OLAF через укладення двосторонньої робочої угоди та участь у спільних адміністративних розслідуваннях; розбудова інституційного механізму співпраці з EPPO у форматі спільних слідчих груп через ОГП; формалізація національної координації з Держфінмоніторингом, Рахунковою палатою, ДАСУ, ДПС, Держмитслужбою та НБУ; розширення кадрової та технологічної інтеграції через програми Twinning, TIWB-CI, CEPOL, а також забезпечення технічної сумісності з європейськими інформаційними системами AFIS та SIENA.

6. Запропоновано комплексну модель реформування БЕБ у чотирьох вимірах інституційної спроможності (правовий, кадровий, аналітичний, міжвідомчий) з виокремленням окремого міжнародного виміру, що інтегрує усі запропоновані напрями у єдину систему та становить інтегральну рекомендацію дисертаційного дослідження. Практична реалізація цієї моделі відповідає як індикаторам Ukraine Facility, так і структурним бенчмаркам програми МВФ EFF, а її впровадження перетворить БЕБ на повноцінний європейський інститут фінансових розслідувань.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено комплексне теоретико-прикладне дослідження державної публічної політики протидії економічним злочинам в контексті європейської інтеграції України та розроблено науково обґрунтовані шляхи удосконалення інституційних механізмів її реалізації на прикладі Бюро економічної безпеки України. Отримані результати дозволяють сформулювати такі узагальнюючі висновки відповідно до визначених у вступі завдань дослідження.

1. Розкрито категоріально-понятійну сутність та детермінанти економічної злочинності у системі публічного управління через критичний аналіз трьох наукових парадигм – кримінально-правової, економічної (детінізаційної) та управлінської (публічно-політичної), – що дозволило обґрунтувати останню як найбільш адекватну методологічну рамку для дослідження в межах спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування». Синтез зазначених підходів дозволив сформулювати **авторське визначення економічної злочинності у системі публічного управління** як комплексу умисних суспільно небезпечних діянь у фінансово-економічній сфері, правова кваліфікація яких закріплена у кримінальному законодавстві, що завдають шкоди публічним інтересам та економічній безпеці держави, деформують конкурентне середовище, породжуються структурними дисфункціями публічного управління та підривають інституційну спроможність держави виконувати зобов'язання перед внутрішніми й міжнародними стейкхолдерами, протидія яким вимагає переходу від реактивно-карального до превентивно-аналітичного інструментарію, адаптованого до викликів цифрової трансформації економіки.

2. Досліджено еволюцію державної політики України у сфері економічної безпеки та обґрунтовано принцип обумовленості (conditionality) у євроінтеграційній архітектурі як визначальний структурний драйвер сучасних реформ. Встановлено, що державна політика пройшла три послідовні фази трансформації: пострадянську каральну модель (1990-ті – 2014 рр.), перехідну фазу формування нової інституційної архітектури під впливом Угоди про

асоціацію (2014–2021 рр.) та фазу прискореного реформування під тиском кандидатського статусу та макрофінансової обумовленості (2022–2026 рр.). З'ясовано, що conditionality реалізується через конвергенцію трьох зовнішніх механізмів – інтеграційної обумовленості ЄС (Ukraine Facility, Дорожня карта з питань верховенства права), макрофінансової обумовленості МВФ (структурні бенчмарки EFF) та глобальних стандартів FATF.

3. Проаналізовано нормативно-правовий механізм виконання Україною міжнародних зобов'язань у досліджуваній сфері та встановлено, що сукупний обсяг зовнішньої фінансової підтримки, прив'язаної до реформ у сфері захисту публічних фінансів, перевищує 140 мільярдів євро (Ukraine Facility – 50 млрд євро, програма EFF МВФ – 8,1 млрд дол. США, Ukraine Support Loan – 90 млрд євро на 2026–2027 роки). Показано, що операційним інструментом трансляції зовнішніх зобов'язань у національну публічну політику є система індикаторів Плану України, структурних бенчмарків EFF та 529 заходів Дорожньої карти з питань верховенства права, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. Нормативну архітектуру протидії економічним злочинам з боку ЄС формують Директива (ЄС) 2017/1371 (PIF Directive), оновлений AML/CFT-пакет 2024 року (AMLR, AMLD6, AMLA), Регламент MiCA та Transfer of Funds Regulation.

4. Оцінено стан інституційного забезпечення Бюро економічної безпеки України як головного суб'єкта публічної політики у досліджуваній сфері на основі авторської чотиривимірної моделі інституційної спроможності (правовий, кадровий, аналітичний, міжвідомчий виміри). Встановлено, що правовий вимір характеризується частковою модернізацією (Закон № 3840-IX від 20.06.2024), однак потребує подальшого вдосконалення; кадровий вимір демонструє безпрецедентний прогрес через одноразову атестацію з охопленням 1145 працівників (96,4%) та участю міжнародних експертів з правом вирішального голосу відповідно до Наказу БЕБ від 30.12.2025 № 274; аналітичний вимір через Єдину інформаційну систему та Автоматизовану систему виявлення ризиків на базі IBM SPSS Modeller підтвердив свою ефективність емпіричним кейс-стаді

ринку пального 2025–2026 років (понад 250 млн грн вилучень нелегальних активів, зростання легального обороту на 23 млрд грн); міжвідомчий вимір зберігає суттєві обмеження, що потребують формалізації.

5. Виявлено проблеми функціонування БЕБ та здійснено gap-аналіз його повноважень у контексті вимог європейського законодавства за п'ятьма функціональними сферами (захист фінансових інтересів ЄС, регулювання віртуальних активів, інституційна незалежність, взаємодія з OLAF/EPPO, AML/CFT-нагляд), що дозволило ідентифікувати три найбільш критичні прогалини: відсутність процесуальної рамки криміналізації шахрайства з коштами ЄС, нормативний розрив у сфері віртуальних активів та обмежену інституційну незалежність Бюро. Проаналізовано вплив законопроекту № 14207-1 на усунення законодавчих прогалин: проект передбачає надання БЕБ спеціального статусу центрального органу виконавчої влади, ексклюзивне право Директора витребувати кримінальні провадження від інших правоохоронних органів, розширення доступу детективів до таємниці страхування, законодавче закріплення пріоритету аналітичної складової та пряме зобов'язання військових адміністрацій сприяти діяльності БЕБ. Ухвалення зазначеного законопроекту становить одну з умов продовження фінансування в рамках Ukraine Facility.

6. Обґрунтовано концептуальну модель трансформації Бюро економічної безпеки України через впровадження превентивної аналітики (Intelligence-led Policing), кадрову ротацію з участю міжнародних експертів та цифровізацію на прикладі Єдиної інформаційної системи. У межах розробки відповідної моделі сформульовано остаточне авторське визначення суміжного поняття, що становить **наукову новизну дослідження: економічний моніторинг в умовах цифрової трансформації** – це інтегрована аналітико-контрольна функція держави, що реалізується уповноваженими органами публічної влади через автоматизовану обробку структурованих даних з державних реєстрів, фіскальних, митних та фінансових інформаційних систем, включно з on-chain даними операцій з віртуальними активами, на основі гармонізованих з європейськими стандартами (MiCA, TFR, Рекомендація 16 FATF)

методологічних протоколів, з метою дистанційного виявлення ризиків, типологізованих схем відмивання та ознак економічних правопорушень без безпосереднього контактного втручання у діяльність легальних суб'єктів господарювання. Запропоноване визначення набуває статусу запропонованого концептуального внеску цього дослідження у понятійний апарат науки публічного управління та створює методологічне підґрунтя для розвитку української системи протидії економічним злочинам у цифрову епоху.

7. Розроблено напрями адаптації європейського досвіду та механізми оптимізації взаємодії БЕБ з профільними інституціями Європейського Союзу. Щодо взаємодії з OLAF – обґрунтовано необхідність переходу від консультативного формату до укладення двосторонньої робочої угоди та участі у спільних адміністративних розслідуваннях з урахуванням прецедентів діяльності Офісу у справах, пов'язаних з Україною (зокрема розслідування щодо 114 млн євро коштів ЄС на постачання генераторів). Щодо взаємодії з ЕРРО – запропоновано модель інституційного залучення БЕБ через Офіс Генерального прокурора України у форматі спільних слідчих груп (JITs) з компетентними органами держав-членів ЄС у справах, що зачіпають бюджет Союзу (2 666 активних розслідувань ЕРРО 2024 р. з оціненим збитком 24,8 млрд євро). Комплексну модель реформування БЕБ у п'яти вимірах інституційної спроможності (правовому, кадровому, аналітичному, міжвідомчому та окремому міжнародному) систематизовано у таблиці 3.4 як інтегральну рекомендацію дослідження, практична реалізація якої перетворить Бюро на повноцінний європейський інститут фінансових розслідувань.

Окремим блоком **практичних рекомендацій** щодо підвищення спроможності БЕБ у сфері контролю операцій з віртуальними активами автор формулює такі заходи: прискорене ухвалення Верховною Радою змін до Податкового кодексу України для введення у дію Закону України № 2074-IX «Про віртуальні активи» з одночасною гармонізацією його положень з Регламентом (ЄС) 2023/1114 (MiCA) у частині авторизації постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів (CASPs), режиму стейблкоїнів

та нагляду за ринком; створення у структурі БЕБ спеціалізованого підрозділу з блокчейн-аналітики, оснащеного сучасним інструментарієм on-chain моніторингу (комерційними аналогами Chainalysis, TRM Labs, Elliptic); розробка методології виявлення типологізованих ризиків у криптосегменті – крипто-змішувачів, міжланцюгових мостів, стейблкоїн-схем обходу санкцій, DeFi-протоколів та NFT wash trading; імплементація вимог переглянутої Рекомендації 16 FATF щодо «Travel Rule» для крипто-переказів та відповідних положень Transfer of Funds Regulation; системна взаємодія БЕБ з Державною службою фінансового моніторингу в частині обміну даними про підозрілі криптооперації; активна участь БЕБ у формуванні Національної оцінки ризиків відмивання через віртуальні активи відповідно до оновленого Керівництва FATF 2024 року та NRA Toolkit 2025 року. Перелічені заходи формують «дорожню карту цифрової адаптації», практична реалізація якої перетворить БЕБ на функціонально дієздатного суб'єкта превентивно-аналітичного контролю у криптосегменті.

Отримані в роботі теоретичні висновки та практичні рекомендації становлять системну відповідь на поставлені у вступі завдання дисертаційного дослідження. Наукова новизна результатів полягає у формулюванні авторських визначень економічної злочинності у системі публічного управління та економічного моніторингу в умовах цифрової трансформації; у комплексному обґрунтуванні чотиривимірної моделі інституційної спроможності органу економічної безпеки; у розробці гар-аналізу повноважень БЕБ відповідно до стандартів ЄС; у формулюванні типології ризиків відмивання через криптосегмент та відповідних інструментів реагування; у створенні інтегрованої моделі реформування БЕБ з виокремленням окремого міжнародного виміру інституційної спроможності. Практична значущість результатів дослідження полягає у безпосередній застосовності розроблених рекомендацій у діяльності Бюро економічної безпеки України, Державної служби фінансового моніторингу, Рахункової палати, Державної аудиторської служби та інших органів публічної влади, а також у законотворчій діяльності Верховної Ради України щодо ухвалення законопроекту № 14207-1 та супутніх змін до

Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами. Перспективними напрямками подальших досліджень становлять: розвиток методології on-chain моніторингу у контексті цифрової трансформації публічного управління; моделювання впливу MiCA та AMLR на структуру української системи ПБК/ФТ; емпірична оцінка ефективності імплементованої моделі Intelligence-led Policing у БЕБ за результатами 2026–2027 років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базиліук Я. Б., Власюк О. С., Лондар С. Л. та ін. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни : аналітична доповідь. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2024. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/ad_ekonombezpeka_2024_220524.pdf (дата звернення: 16.04.2026).
2. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації : монографія. Київ : Знання України, 2020. 423 с.
3. Варналій З. С., Мехед А. М. Загрози фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва України та шляхи їх запобігання. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Економіка. 2022. № 4 (221). С. 13–18.
4. Гура В., Скопенко Ю. Аналіз сучасного стану інноваційного підприємництва в умовах діджиталізації економіки України. Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. 2020. № 2 (44). С. 19–23.
5. Державна служба фінансового моніторингу України : офіційний вебпортал. URL: <https://fmu.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2026).
6. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до ЄС за кластером 1 : Розпорядження КМУ від 14.05.2025 № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-p#Text> (дата звернення: 16.04.2026).
7. Деякі питання організації діяльності Бюро економічної безпеки України : Постанова КМУ від 06.10.2021 № 1068. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-2021-p#Text> (дата звернення: 16.04.2026).
8. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 16.04.2026).
9. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

10. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

11. Мазур І. І. Детінізація економіки в трансформаційних суспільствах : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.01. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. 40 с.

12. Мельник Т., Омеляненко В., Олійник А. та ін. Антикорупційна політика ЄС: ключові елементи, орієнтація на сталий розвиток, уроки для України : навч. посіб. Суми, 2023. 270 с.

13. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

14. Міжнародна конвенція про боротьбу з підробкою грошових знаків від 20.04.1929. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_166#Text (дата звернення: 16.04.2026).

15. Національне агентство з питань запобігання корупції : офіц. вебпортал. URL: <https://nazk.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2026).

16. Офіційний вебпортал Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2026).

17. План України (Ukraine Plan) в рамках реалізації програми Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2026).

18. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

19. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова КМУ від 29.07.2015 № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

20. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX : станом на 30 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

21. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

22. Про внесення змін до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» : Закон України від 20.06.2024 № 3840-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3840-20#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

23. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності БЕБ : проект Закону № 14207-1. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/58708> (дата звернення: 16.04.2026).

24. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

25. Про затвердження Порядку організації та проведення одноразової атестації працівників БЕБ : Наказ БЕБ від 30.12.2025 № 274. URL: <https://esbu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-orhanizatsii-ta-provedennia-odnorazovoi-atestatsii> (дата звернення: 16.04.2026).

26. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

27. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> (дата звернення: 16.04.2026).

28. Проект Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки / НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/antikoruptsiyna-strategiya-na-2026-2030-roky/> (дата звернення: 16.04.2026).

29. Розвиток України на шляху до ЄС : навч. посіб. / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів. Київ : ННІ ПУДС КНУ ім. Т. Шевченка, 2025. 384 с.

30. Солодчук М. В. Звіт про проходження науково-дослідної практики в Управлінні міжнародного співробітництва БЕБ (26 січня – 8 березня 2026 р.). Київ : ННІ ПУДС КНУ ім. Т. Шевченка, 2026.

31. Солодчук М. В. Превенція економічної злочинності як елемент належного урядування в умовах євроінтеграції України : тези доповіді. Київ : ННІ ПУДС КНУ ім. Т. Шевченка, 2026.

32. Стратегічний план розвитку Бюро економічної безпеки України на 2024–2027 роки.

33. Угода про асоціацію між Україною та ЄС : ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 16.04.2026).

34. Фахівці БЕБ спільно з IBM розробили Автоматизовану систему виявлення ризиків / Офіц. вебпортал БЕБ. URL: <https://esbu.gov.ua/news/fakhivtsi-beb-spilno-z-ibm-rozrobyly-avtomatyzovanu-systemu-vyivlennia-ryzykiv> (дата звернення: 16.04.2026).

35. Centre for Economic Strategy. Homework from the IMF: Which two structural benchmarks Ukraine has still not met. Kyiv : CES, 2025. URL: <https://ces.org.ua/en/homework-from-the-imf/> (date of access: 16.04.2026).

36. Commission Staff Working Document: Ukraine 2025 Report. SWD(2025) 759 final. Brussels : European Commission, 04.11.2025.

37. MONEYVAL. Annual Report for 2024. Strasbourg : Council of Europe, 2025. URL: <https://rm.coe.int/moneyval-annual-report-2024/488029386f> (date of access: 16.04.2026).

38. MONEYVAL. Fifth Round Mutual Evaluation Report on Ukraine. Strasbourg : Council of Europe, December 2017. URL: <https://rm.coe.int/fifth-round-mutual-evaluation-report-on-ukraine/1680782396> (date of access: 16.04.2026).

39. Centre of Policy and Legal Reform. The Government Approves the Action Plan for Law Enforcement Reform for 2023–2027. Kyiv : CPLR, 2024. URL: <https://pravo.org.ua/en/> (date of access: 16.04.2026).

40. Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law (PIF Directive). OJ L 198. P. 29–41.

41. Directive (EU) 2024/1640 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2024 (AMLD6). OJ L 2024/1640. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj/eng> (date of access: 16.04.2026).

42. European Court of Auditors. Special Report 26/2025: EU Bodies Fighting Fraud. Luxembourg : Publications Office of the EU, 2025. URL: <https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR-2025-26> (date of access: 16.04.2026).

43. European Parliament, EGOV. AMLA and the EU's AML/CFT Framework Reform: In-Depth Analysis. Brussels : EP, 2025.

44. European Public Prosecutor's Office. 2024 Annual Report. Luxembourg : EPPO, March 2025. URL: https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2025-03/EPPO_Annual_Report_2024.pdf (date of access: 16.04.2026).

45. FATF. Annual Report 2024–2025. Paris : FATF, 2025. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/FATF-Annual-report-2024-2025.html> (date of access: 16.04.2026).

46. FATF. Money Laundering National Risk Assessment Guidance. Paris : FATF, November 2024. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsand trends/Money-Laundering-National-Risk-Assessment-Guidance.html> (date of access: 16.04.2026).

47. FATF. NRA Toolkit: Updated ML National Risk Assessment Guidance. Paris : FATF, 28 August 2025.

48. FATF. Targeted Update on Implementation of the FATF Standards on Virtual Assets and VASPs (5th update). Paris : FATF, 9 July 2024. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2024.html> (date of access: 16.04.2026).

49. FATF. Targeted Update on Implementation of the FATF Standards on Virtual Assets and VASPs (6th update). Paris : FATF, 26 June 2025. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2025.html> (date of access: 16.04.2026).

50. FATF. Update to Recommendation 16 on Payment Transparency. Paris : FATF, 2025. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2025.html>

gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/update-Recommendation-16-payment-transparency-june-2025.html (date of access: 16.04.2026).

51. IMF, European Dept. Ukraine: Seventh Review Under the EFF. IMF Staff Country Reports, Vol. 2025, No. 078. Washington, DC : IMF, March 2025.

52. IMF, European Dept. Ukraine: Eighth Review Under the EFF. IMF Staff Country Reports, No. 2025/156. Washington, DC : IMF, June 2025.

53. IMF. IMF Executive Board Approves US\$8.1 Billion under an EFF Arrangement for Ukraine. Press Release No. 26/066. Washington, DC : IMF, 26 February 2026.

54. Khalfa R., Hardyns W. 'Led by Intelligence': A Scoping Review on the Experimental Evaluation of Intelligence-Led Policing. Evaluation Review. 2024. Vol. 48, No. 2. DOI: 10.1177/0193841X231204588.

55. Klitgaard R. Controlling Corruption. Berkeley : University of California Press, 1988. 220 p.

56. Kovalenko V., Slatvinska M., Varnalii Z., Sheludko S., Valihura T. The phenomenon of the shadow economy. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2022. Vol. 2(43). P. 180–193.

57. Mitsilegas V. The Future of Digitalisation in EU Law Enforcement. European Papers. 2024/2025. URL: <https://www.europeanpapers.eu> (date of access: 16.04.2026).

58. National Bank of Ukraine. Twinning Project 2025–2026: Protection of Euro against Counterfeiting. URL: <https://promo.bank.gov.ua/twinning/UA/> (date of access: 16.04.2026).

59. OECD. Economic Security in a Changing World. Paris : OECD Publishing, 2025. DOI: 10.1787/4eac89c7-en.

60. OECD. Fighting Tax Crime – The Ten Global Principles, Second Edition. Paris : OECD Publishing, 2021. URL: https://www.oecd.org/en/publications/fighting-tax-crime-the-ten-global-principles-second-edition_006a6512-en.html (date of access: 16.04.2026).

61. OECD/UNDP. Tax Inspectors Without Borders Annual Report 2025. Paris : OECD Publishing, 2 July 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/tax-inspectors-without-borders-annual-report-2025_e9762366-en.html (date of access: 16.04.2026).

62. Ognjanoska Stavrovska L. EU Enlargement Conundrum: Conditionality meets Geopolitics. WEASA 2024 Alumni Paper. Skopje, 2024.

63. OLAF. The OLAF Report 2024. Luxembourg : European Commission, June 2025. URL: https://ec.europa.eu/olaf-report/2024/index_en.html (date of access: 16.04.2026).

64. Phythian R., Kirby S. Intelligence-led policing in the 21st century. *The Police Journal*. 2025. Vol. 98(3). P. 601–617. DOI: 10.1177/0032258X241309479.

65. Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation). OJ L 119. P. 1–88.

66. Regulation (EU) 2023/1113 on information accompanying transfers of funds and certain crypto-assets (Transfer of Funds Regulation, recast). OJ L 150. P. 1–39. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1113/oj/eng> (date of access: 16.04.2026).

67. Regulation (EU) 2023/1114 on markets in crypto-assets (MiCA). OJ L 150. P. 40–205. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng> (date of access: 16.04.2026).

68. Regulation (EU) 2024/792 establishing the Ukraine Facility. OJ L 2024/792. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R0792> (date of access: 16.04.2026).

69. Regulation (EU) 2024/1620 establishing the Authority for Anti-Money Laundering (AMLA). OJ L 2024/1620. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj/eng> (date of access: 16.04.2026).

70. Regulation (EU) 2024/1624 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (AMLR). OJ L 2024/1624. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj/eng> (date of access: 16.04.2026).

71. Riehle C. Crime Priorities under the EMPACT Cycle 2026–2029. eucrim. 2025. Issue 2. P. 142.

72. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2025. Berlin : TI, 10 February 2026. URL: <https://ti-ukraine.org/en/research/corruption-perceptions-index-2025/> (date of access: 16.04.2026).

73. Transparency International Ukraine. Advances for the Authorities, or Why It Is Too Early to Celebrate Ukraine's Score in the CPI 2025. Kyiv : TI Ukraine, 2026.

74. VoxUkraine. White Book of Reforms 2025. Chapter 3: Judicial Reform and Law Enforcement. Kyiv : VoxUkraine, 2025.

75. Working Arrangement between the EPPO and the Office of the Prosecutor General of Ukraine, signed on 18 March 2022. URL: https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-09/WA-EPPO-UkrainePGO_EN-signed.pdf (date of access: 16.04.2026).